Hallituksen esitys, joka sisältää tiedonannon, Eduskunnalle vuonna 1990 pidetyn 77. Kansainvälisen työkonferenssin eräiden päätösten johdosta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Kansainvälisen työjärjestön (ILO) yleiskokous, 77. Kansainvälinen työkonferenssi pidettiin Genevessä 6.—27.6.1990. Konferenssi hyväksyi yleissopimukset nrot 170 ja 171 sekä niihin liittyvät suositukset nrot 177 ja 178. Konferenssissa hyväksyttiin myös naisten yötyötä koskevaa yleissopimusta nro 89 muuttava pöytäkirja.

Yleissopimus nro 170 ja siihen liittyvä suositus nro 177 koskevat kemikaalien käyttöä työssä. Sopimuksen tarkoituksena on edistää työturvallisuutta kemikaaleja käytettäessä. Tarkoituksena on työntekijöiden suojaaminen kemikaalien haitallisilta vaikutuksilta. Tämä parantaa myös muun väestön ja ympäristön suojelua. Tärkeää on ehkäistä tai vähentää kemikaalien aiheuttamien sairauksien ja vammojen esiintymistä työssä. Sopimuksen tavoitteena on varmistaa, että kaikki kemikaalit arvioidaan niiden vaarojen määrittelemiseksi ja turvataan työnantajien käyttöön menetelmät, joilla nämä saavat tavarantoimittajilta tiedot työssä käytettävistä kemikaaleista. Tavoitteena on myös, että työntekijöille annetaan tietoa heidän työpaikoillaan olevista kemikaaleista sekä asianmukaisista ennaltaehkäisevistä toimenpiteistä. Suositus sisältää asiaa koskevia tarkempia ohjeita.

Suomen voimassa oleva kansallinen lainsäädäntö ei kaikilta osin vastaa yleissopimuksen vaatimuksia. Yleissopimuksen nro 170 määräykset, erityisesti vaarallisten aineiden merkintöjen osalta, kuuluvat myös parhaillaan käytävien ETA-neuvottelujen piiriin. Euroopan yhteisöissä ei tällä hetkellä edellytetä vaarattoman tuotteen merkitsemistä. Lisäksi ILO:ssa kuljetusten harmonisointia pohtivan työryhmän tarkoituksena on ratkaista kansainvälisten kuljetussäädösten ja -määräysten sekä tämän yleissopimuksen välisiä ristiriitoja. Mainituista syistä ehdotetaan, että tätä yleissopimusta ei tässä vaiheessa hyväksytä.

Yleissopimus nro 171 ja siihen liittyvä suositus nro 178 koskevat yötyötä. Sopimuksen tavoitteena on pyrkiä vähentämään yötyöstä työntekijälle johtuvia haittoja sekä suojelemaan työntekijöitä. Miehet ja naiset asetetaan sopimuksessa ja suosituksessa samaan asemaan tarvittavan suojelun kannalta. Yleissopimukseen liittyvä suositus sisältää asiaa koskevia tarkempia ohjeita.

Yleissopimuksen määräysten täyttäminen edellyttäisi eräitä yksityiskohtia koskevia muutoksia lainsäädäntöömme. Lisäksi on otettava huomioon vuonna 1990 asetettu työaikalainsäädännön kokonaisuudistusta selvittelevä työaikalainsäädäntökomitea, jonka työn tuloksilla saattaa olla merkitystä myös tämän sopimuksen täytäntöönpanolle. Komitealle annettu määräaika päättyy 31.12.1992. Mainituista syistä ehdotetaan, että tätä yleissopimusta ei tässä vaiheessa hyväksytä.

Naisten yötyötä koskevan sopimuksen muutoksessa otetaan huomioon uusi yleissopimus nro 171 sekä pyritään joustavoittamaan yleissopimuksen nro 89 kansallista soveltamista. Naisten yötyötä koskevaan yleissopimukseen nro 89 liittyvä pöytäkirja on avoin vain niille valtioille, jotka ovat ratifioineet tai jotka samalla ratifioivat mainitun sopimuksen. Kun Suomi ei ole ratifioinut yleissopimusta nro 89, pöytäkirjaa ei esitetä hyväksyttäväksi, vaan se ainoastaan saatetaan eduskunnan tietoon.

311277U

SISÄLLYSLUETTELO

Sivu

YLEISPERUSTELUT 3

1. Nykytilanne .....
1.1. Yleissopimus nro 170, joka koskee työturvallisuutta kemikaaleja käytettäessä ja samaa asiaa koskeva suositus nro 177 3
1.2. Yleissopimus nro 171, joka koskee yötyötä ja samaa asiaa koskeva suositus nro 178 sekä naisten työtyötä koskevaan yleissopimukseen (muutettu), 1948, liittyvä pöytäkirja 1990 3

2. Asian valmistelu 3

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT 4

1. Yleissopimus nro 170, joka koskee työturvallisuutta kemikaaleja käytettäessä ja samaa asiaa koskeva suositus nro 177 4
1.1. Yleissopimuksen ja suosituksen sisältö .. 4
1.2. Yleissopimuksen ja suosituksen suhde Suomen lainsäädäntöön ja käytäntöön .. 6

2. Yleissopimus nro 171, joka koskee yötyötä ja samaa asiaa koskeva suositus nro 178 8
2.1. Yleissopimuksen ja suosituksen sisältö .. 8
2.2. Yleissopimuksen ja suosituksen suhde Suomen lainsäädäntöön ja käytäntöön .. 9

Sivu

3. Naisten yötyötä koskevaan yleissopimukseen nro 89 (muutettu), 1948, liittyvä pöytäkirja, 1990 10
3.1. Pöytäkirjan sisältö 10
3.2. Pöytäkirjan suhde Suomen lainsäädäntöön ja käytäntöön 10

4. Kansainvälisen työkonferenssin hyväksymien yleissopimusten eduskuntakäsittely 10

LIITTEET

Yleissopimus (nro 170), joka koskee työturvallisuutta kemikaaleja käytettäessä 12

Suositus (nro 177), joka koskee työturvallisuutta kemikaaleja käytettäessä 24

Yleissopimus (nro 171), joka koskee yötyötä ... 36

Suositus (nro 178), joka koskee yötyötä 43

Naisten yötyötä koskevaan yleissopimukseen (muutettu), 1948, liittyvä pöytäkirja 1990 49

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytilanne ja yleissopimusten ja suositusten vaikutukset

1.1. Yleissopimus nro 170, joka koskee työturvallisuutta kemikaaleja käytettäessä ja samaa asiaa koskeva suositus nro 177

ILO:n yleissopimus nro 170 koskee työturvallisuutta kemikaaleja käytettäessä. Tavoitteena on työntekijöiden suojaaminen kemikaalien haitallisilta vaikutuksilta. Suomessa kemikaaleja koskeva peruslaki on kemikaalilaki (744/89), joka on tullut voimaan 1.9.1990. Myös laki räjähdysvaarallisista aineista (263/53), tuoteturvallisuuslaki (914/86), työturvallisuuslaki (299/58) ja jätehuoltolaki (673/78) sisältävät säännöksiä kemikaaleista. Edellä mainitut säädökset muutoksineen merkitsevät, että lainsäädäntömme on erityisesti kemikaalilain säätämisen jälkeen varsin hyvin sopusoinnussa sopimuksen kanssa eikä sisällä sen kanssa periaatteellisesti ristiriitaisia määräyksiä.

Yleissopimuksessa on kuitenkin sellaisiakin velvoitteita, joita Suomen lainsäädäntö ei kaikilta osiltaan täytä. Suomen lainsäädännössä ei ole sopimuksen tarkoittamia määräyksiä "vaarattomista kemikaaleista". Myös kemikaalin viejämaille yleissopimuksessa asetettu velvollisuus tiedottaa vastaanottajamaille kemikaalien käytölle asetetuista rajoituksista puuttuu Suomen lainsäädännöstä ja käytännöstä.

Yleissopimuksen nro 170 määräyksissä säännellyt asiat, erityisesti vaarallisten aineiden merkintöjen osalta, kuuluvat myös parhaillaan käytävien ETA-neuvottelujen piiriin. Euroopan yhteisöissä ei tällä hetkellä edellytetä vaarattoman tuotteen merkitsemistä. Lisäksi ILO:n työryhmässä selvitetään sopimuksen ja kansainvälisten kuljetusmääräysten välillä olevia ristiriitaisuuksia.

Näin ollen yleissopimuksen hyväksyminen ei tässä vaiheessa ole mahdollista.

1.2. Yleissopimus nro 171, joka koskee yötyötä ja samaa asiaa koskeva suositus nro 178 sekä naisten yötyötä koskevaan yleissopimukseen (muutettu), 1948, liittyvä pöytäkirja 1990

ILO:n yleissopimus nro 171 koskee yötyötä. Sopimus ja suositus pyrkivät vähentämään yötyöstä työntekijälle aiheutuvia haittoja sekä suojelemaan työntekijöitä. Suomen lainsäädäntö vastaa pääpiirteissään sopimuksen tasoa. Sopimuksen ratifiointi edellyttäisi kuitenkin eräitä lainsäädäntötasoisia muutoksia. Lisäksi on otettava huomioon, että vuonna 1990 asetetussa työaikalainsäädäntökomiteassa on tarkoitus selvittää kokonaisuudessaan Suomen työaikakysymyksiä. Komitealle annettu määräaika päättyy 31.12.1992. Komitean työn tuloksilla saattaa olla merkitystä myös tämän sopimuksen täytäntöönpanolle.

Näin ollen yleissopimuksen nro 171 hyväksyminen ei tässä vaiheessa ole mahdollista.

Suomi ei ole ratifioinut naisten yötyötä koskevaa yleissopimusta nro 89. Suomessa on muutettu yötyötä koskevia lainsäännöksiä siten, että naiset ja miehet on asetettu yötyön tekemisen suhteen samaan asemaan. Yleissopimus nro 89 ja siihen liittyvä pöytäkirja poikkeavat tavoiteasettelultaan Suomessa sopimuksen säätelemällä alalla noudatetuista periaatteista. Näin ollen ei yleissopimusta eikä pöytäkirjaa esitetä hyväksyttäväksi.

2. Asian valmistelu

Yleissopimukset nrot 170 ja 171 sekä niihin liittyvät suositukset nrot 177 ja 178 on hyväksytty Kansainvälisessä työkonferenssissa vuonna 1990. Samassa yhteydessä työkonferenssi hyväksyi myös naisten yötyötä koskevaan

yleissopimukseen nro 89 liittyvän pöytäkirjan. Sopimuksia ja suosituksia käsiteltiin ensimmäisen kerran 76. Kansainvälisessä työkonferenssissa kesäkuussa 1989 ja asiakirjat hyväksyttiin lopullisesti vuonna 1990 pidetyssä 77. Kansainvälisessä työkonferenssissa.

Kemikaalien turvallista käyttöä koskeva yleissopimus nro 170 hyväksyttiin äänin 391—0—1 ja siihen liittyvä suositus nro 177 äänin 389—0—0.

Yötyötä koskeva yleissopimus nro 171 hyväksyttiin äänin 348—24—15 ja siihen liittyvä suositus nro 178 äänin 341—22—17. Naisten yötyötä koskevan yleissopimuksen nro 89 muuttamista koskeva pöytäkirja hyväksyttiin äänin 323—7—27.

Yleissopimuksen nro 170 ratifiointiedellytyksistä ovat antaneet lausunnon kauppa- ja teollisuusministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö, ympäristöministeriö, liikenneministeriö, valtiovarainministeriö, työsuojeluhallitus, Suomen Työnantajain Keskusliitto, Liiketyönantajain Keskusliitto, Kunnallinen Työmarkkinalaitos, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö sekä Toimihenkilö- ja Virkamiesjärjestöjen Keskusliitto. Lausunnonantajat ovat yleisesti kiinnittäneet huomiota siihen, että lainsäädäntömme ei kaikilta osin vastaa yleissopimusta. Lausunnoissa on myös todettu, ettei ole syytä muuttaa lainsäädäntöä ennen kuin meneillään olevien Euroopan taloussaluetta koskevien neuvottelujen tulos on selvä.

Yleissopimuksen nro 171 ratifiointiedellytyksistä ovat antaneet lausunnon valtiovarainministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö, sisäasiainministeriö, opetusministeriö, liikenneministeriö, työsuojeluhallitus, Suomen Työnantajain Keskusliitto, Liiketyönantajain Keskusliitto, Kunnallinen Työmarkkinalaitos, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö sekä Toimihenkilö- ja Virkamiesliittojen Keskusjärjestö.

Yötyötä koskevan yleissopimuksen osalta lausunnonantajat ovat todenneet, että Suomen lainsäädäntö vastaa pääpiirteiltään sopimuksen tasoa. Sopimuksen ratifiointi edellyttäisi kuitenkin eräitä muutoksia lainsäädäntöömme.

Suomen ILO-neuvottelukunta on käsitellyt yleissopimukset ja katsoo, ettei niiden ratifioinnille tällä hetkellä ole riittäviä edellytyksiä..

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Yleissopimus nro 170, joka koskee työturvallisuutta kemikaaleja käytettäessä ja samaa asiaa koskeva suositus nro 177

1.1. Yleissopimuksen ja suosituksen sisältö

Yleissopimuksen I osa sisältää sen soveltamista ja käsitteiden määritelmiä koskevat säännökset. Sopimus koskee pääsääntöisesti kaikkia taloudellisen toiminnan aloja, joilla käytetään kemikaaleja. Jäsenvaltion asianomainen viranomainen voi kuitenkin rajata erityisiä taloudellisen toiminnan aloja, yrityksiä tai tuotteita tämän yleissopimuksen tai tiettyjen sen määräysten ulkopuolelle neuvoteltuaan asiasta edustavimpien työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen kanssa ja arvioituaan vaaratekijät sekä toteutettavat suojatoimet. Edellytyksenä on se, ettei kansallisen lainsäädännön ja käytännön antama kokonaissuoja näissä tilanteissa ole heikompi kuin se suoja, mihin yleissopimuksen määräysten täysimääräinen soveltaminen johtaisi.

Sopimuksen 1 artiklan 2 b kohdan mukaan jäsenvaltion asianomainen viranomainen on velvollinen laatimaan erityismääräyksiä sellaisen luottamuksellisen tiedon suojelemisesta, jonka tulon kilpailijan tietoon voi olettaa aiheuttavan vahinkoa työnantajan liiketoiminnalle. Luottamuksellisen tiedon suojaaminen ei kuitenkaan saa aiheuttaa vaaraa työntekijöiden turvallisuudelle tai terveydelle.

Kemikaalilla tarkoitetaan kemiallisia alkuaineita ja yhdisteitä sekä näiden seoksia, olivatpa ne luonnollisia tai synteettisiä. Vaarallisen kemikaalin käsitteeseen sisällytetään kemikaali, joka on luokiteltu vaaralliseksi sopimuksen 6 artiklan mukaisesti tai josta on olemassa asiallista kemikaalin vaaralliseksi osoittavaa tietoa. Sopimuksen piiriin kuuluu kaikki työ, joka saattaa altistaa työntekijän kemikaaleille: kemikaalien valmistus, käsittely, varastointi, kuljetus, kemikaalijätteiden hävittäminen ja käsitte-

ly, työstä aiheutuvat kemikaalien päästöt sekä kemikaalien käsittelylaitteiden ja säiliöiden huolto, korjaaminen ja puhdistus (artikla 2).

Yleissopimuksen II osa sisältää sen soveltamista koskevia yleisiä periaatteita. Kunkin jäsenvaltion tulee muotoilla yhtenäinen toimintaohjelma ja toteuttaa sitä kemikaalien turvallisessa käytössä työssä. Toimintaohjelmassa voidaan ottaa huomioon kansalliset olosuhteet ja käytäntö ja sitä on aika ajoin tarkistettava ja uudistettava. Toimintaohjelman muotoilusta, toteuttamisesta, tarkistamisesta ja uudistamisesta tulee neuvotella edustavimpien työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen kanssa (artiklat 3 ja 4).

Turvallisuus- ja terveyssyiden niin vaatiessa asianomaisella viranomaisella tulee olla valtuudet kieltää tai rajoittaa tiettyjen vaarallisten kemikaalien käyttöä tai vaatia ennakkoilmoitusta ja -valtuutusta ennen sellaisten kemikaalien käyttöä (artikla 5).

Yleissopimuksen III osa sisältää määräykset kemikaalien luokituksesta ja siihen liittyvistä toimenpiteistä. Kansallisia tai kansainvälisiä normeja noudattaen tulee luoda sellaiset järjestelmät ja erityiset arvosteluperusteet, jotka soveltuvat kaikkien kemikaalien luokitukseen, niiden sisältämien todellisten terveydellisten ja fyysisten vaarojen tyypin ja asteen mukaan. Luokitusjärjestelmiä ja niiden soveltamista tulee vähitellen laajentaa. Kuljetusten kohdalla tällaisissa järjestelmissä ja kriteereissä tulee ottaa huomioon YK:n suositukset vaarallisten tavaroiden kuljettamisesta (artikla 6).

Kaikissa kemikaaleissa tulee olla merkinnät, jotka riittävät niiden tunnistamiseen. Vaarallisissa kemikaaleissa tulee lisäksi olla päällysmerkintä, joka työntekijöille helposti ymmärrettävällä tavalla antaa oleellista tietoa niiden luokituksesta, niiden aiheuttamista vaaroista sekä noudatettavista turvatoimista (artikla 7).

Vaarallisista kemikaaleista tulee työnantajille toimittaa turvallisuusohjeet, jotka sisältävät yksityiskohtaiset oleelliset tiedot kemikaalien yksilöinnistä, toimittajasta, luokituksesta, vaaroista sekä turvallisuus- ja hätätoimenpiteistä (artikla 8).

Kemikaalien valmistajien, maahantuojien tai jälleenmyyjien tulee huolehtia siitä, että kemikaalit on tämän sopimuksen mukaisesti luokiteltu, merkitty ja varustettu päällysmerkinnällä sekä että vaarallisista kemikaaleista on laadittu ja toimitettu työnantajille turvallisuusohjeet. Vaarallisten kemikaalien toimittajien on huolehdittava siitä, että työnantajille laaditaan ja toimitetaan myös tarkistetut päällysmerkinnät ja turvallisuusohjeet aina, kun ilmenee uutta aiheellista turvallisuutta ja terveyttä koskevaa tietoa. Jotta luokittelemattomien kemikaalien osalta voitaisiin selvittää, ovatko ne vaarallisia kemikaaleja, tulee niiden toimittajien antaa niiden tunnistamista varten saatavilla oleva tieto niiden ominaisuuksista (artikla 9).

Yleissopimuksen IV osa sisältää työnantajien velvollisuudet. Työnantajien tulee huolehtia siitä, että kaikki työssä käytettävät kemikaalit on merkitty ja niistä on toimitettu turvallisuusohjeet yleissopimuksen säännösten mukaisesti. Ellei kemikaaleja ole merkitty tai niistä ei ole toimitettu turvallisuusohjetta, työnantajan tulee hankkia sopimuksen edellyttämät, asianmukaiset tiedot tavarantoimittajalta tai muista kohtuudella käytettävissä olevista lähteistä. Työnantajan on myös pidättäydyttävä käyttämästä kyseisiä kemikaaleja ennen kuin yleissopimuksen edellyttämät tiedot on saatu. Työnantajien tulee pitää työpaikalla käytetyistä vaarallisista kemikaaleista luetteloa, joka sisältää viittaukset kemikaaleja sisältäviin turvallisuusohjeisiin. Tämän luettelon tulee olla kaikkien asianosaisten työntekijöiden ja heidän edustajiensa käytettävissä (artikla 10).

Työnantajien tulee huolehtia myös siitä, että kemikaaleja siirrettäessä niiden sisältö ilmaistaan siten, että työntekijät tietävät, mistä aineesta on kysymys, mitä vaaroja kemikaalin käyttöön liittyy ja millaisia turvallisuustoimia heidän tulee noudattaa (artikla 11).

Työantajien on huolehdittava siitä, että työntekijät eivät altistu kemikaaleille yli kansallisten tai kansainvälisten normien määräämien altistusrajojen. Työnantajien on arvioitava ja seurattava työntekijöiden altistumista vaarallisille kemikaaleille sekä tallennettava saadut tiedot. Tiedot altistumisista tulee olla työntekijöiden ja heidän edustajiensa käytettävissä (artikla 12).

Yleissopimus velvoittaa työnantajat etukäteen arvioimaan työssä käytettävien kemikaalien aiheuttamia riskejä. Työnantajan on suojattava työntekijöitä näiltä riskeiltä muun muassa valitsemalla kemikaaleja ja teknologiaa sekä ottamalla käyttöön työmenetelmiä ja -tapoja, jotka poistavat riskit tai saattavat ne mahdollisimman vähäisiksi. Työnantajien on etukäteissuunnittelun lisäksi toteutettava riittävää teknistä valvontaa. Työnantajien on huolehdittava myös riittävistä työhygienisistä toi-

menpiteistä ja ensiavusta sekä tehtävä järjestelyjä hätätilanteiden varalta (artikla 13).

Tarpeettomaksi tulleita vaarallisia kemikaaleja tai niiden jäämiä on käsiteltävä ja hävitettävä kansallisen lainsäädännön ja käytännön mukaisesti tavalla, joka poistaa tai minimoi niiden turvallisuudelle, terveydelle ja ympäristölle aiheuttamia riskejä (artikla 14).

Työnantajien on annettava työntekijöille tietoja työpaikalla käytettäville kemikaaleille altistumiseen liittyvistä vaaroista sekä opastettava työntekijöitä päällysmerkinnöissä ja turvallisuusohjeissa olevien tietojen hankkimisessa ja käyttämisessä. Tarvittaessa tiedot on annettava kirjallisilla työohjeilla. Työntekijöitä on jatkuvasti koulutettava niiden käytäntöjen ja menetelmien osalta, joita tulee noudattaa kemikaalien turvallisen käytön varmistamiseksi. Edellä mainittuja velvoitteita täyttäessään työnantajien on toimittava mahdollisimman läheisessä yhteistyössä työntekijöiden tai heidän edustajiensa kanssa (artiklat 15 ja 16).

Yleissopimuksen V osa sisältää työntekijöiden velvollisuudet, jotka liittyvät kemikaalien turvalliseen käyttöön työssä. Työntekijöiden tulee toimia mahdollisimman läheisessä yhteistyössä työnantajien kanssa sekä noudattaa kaikkia menettelytapoja ja käytäntöjä, jotka edistävät kemikaalien turvallista käyttöä työssä (artikla 17).

Yleissopimuksen VI osa käsittelee työntekijöiden ja heidän edustajiensa oikeuksia. Työntekijöillä tulee olla oikeus poistua kemikaalien aiheuttaman vaaran ulottuvilta silloin, kun heillä on perusteltu syy uskoa, että heidän turvallisuutensa ja terveytensä on välittömällä tai vakavalla tavalla uhattuna. Tällaisesta tilanteesta heidän on välittömästi ilmoitettava esimiehelleen. Mikäli työntekijät poistuvat vaaran ulottuvilta tai käyttävät yleissopimuksessa määriteltyjä oikeuksiaan, heitä tulee suojata epäoikeudenmukaisilta seuraamuksilta. Työntekijöillä ja heidän edustajillaan tulee olla oikeus tietää, mitä kemikaaleja he työssään käyttävät, niiden vaarallisista ominaisuuksista sekä niiden edellyttämistä varotoimenpiteistä, koulutuksesta ja opetuksesta. Heillä tulee olla oikeus saada kaikesta sellaisesta tieto, jonka ylläpitoa tämä yleissopimus edellyttää.

Kun voidaan olettaa kemiallisen seoksen jonkin ainesosan yksilöinnin paljastumisen kilpailijalle aiheuttavan vahinkoa työnantajan liiketoiminnalle, työnantaja voi edellä mainittuja tietoja toimittaessaan suojata ainesosan yksilöinnin tavalla, jonka asianomainen viranomainen on hyväksynyt (artikla 18 ja 1 artiklan 2 b kohta).

Yleissopimuksen osa VII sisältää kemikaaleja vievien valtioiden velvollisuudet. Jos kemikaaleja vievä jäsenvaltio on työturvallisuuteen ja -terveyteen liittyvistä syistä kieltänyt kaikki tai jotkut vaarallisten kemikaalien käyttötavat, jäsenvaltion tulee saattaa kielto perusteluineen kaikkien niiden maiden tietoon, joihin kemikaaleja viedään (artikla 19).

Tavanomaiset määräykset sopimuksen voimaantulosta, irtisanomisesta sekä sen mahdollisen myöhemmän uudistamisen vaikutuksista sisältyvät artikloihin 20—27.

Yleissopimusta täydentävä suositus sisältää tarkempia ohjeita yleissopimuksen soveltamisalaan liittyvissä kysymyksissä.

1.2. Yleissopimuksen ja suosituksen suhde Suomen lainsäädäntöön ja käytäntöön

Suomessa kemikaaleja koskevat kemikaalilaki (744/89) ja -asetus (620/90), laki räjähdysvaarallisista aineista (263/53), tuoteturvallisuuslaki (914/86),työturvallisuuslaki (299/58) ja jätehuoltolaki (673/78) ja asetus terveydelle tai ympäristölle vaarallisten kemikaalien myynnistä ja säilyttämisestä (621/90). Kemikaalilaki on kemikaaleja koskeva yleislaki, jonka tarkoituksena on ehkäistä ja torjua kemikaalien aiheuttamia terveys- ja ympäristöhaittoja. Kemikaalilain nojalla on säädetty muun muassa kemikaalien luokituksesta, merkitsemisestä, käyttöturvallisuustiedotteesta ja tavarantoimittajien velvollisuuksista sekä maassamme kiellettyjen tai voimakkaasti rajoitettujen kemikaalien viennistä.

Yleissopimuksen johdannon mukaan on varmistettava, että kaikki kemikaalit arvioidaan niiden aiheuttamien vaarojen määrittelemiseksi. Läheskään kaikkien käytössä olevien kemikaalien aiheuttamien vaarojen luotettava arvioiminen ei ole nykyisin mahdollista erityisesti toksikologisissa tiedoissa olevien puutteiden takia. Riittävien tietojen kokoaminen on mahdollista vain laajana kansainvälisenä yhteistyönä ja suhteellisen pitkän ajan kuluessa.

Sopimuksen 1 artiklan 2 b kohdassa todetaan, että jäsenvaltion asianomainen viranomainen on velvollinen laatimaan erityismääräyksiä sellaisen luottamuksellisen tiedon suojelemiseksi, jonka tulon kilpailijan tietoon voi

olettaa aiheuttavan vahinkoa työnantajan liiketoiminnalle. Nämä eivät kuitenkaan saa aiheuttaa vaaraa työntekijän turvallisuudelle ja terveydelle. Työsopimuslain 15 §:n mukaan työnantajan liike- ja ammattisalaisuuksia, jotka työntekijälle on uskottu tai hän muuten on saanut tietoonsa, työntekijä ei saa sopimussuhteen aikana käyttää hyödykseen tai ilmaista muille. Kemikaalilain 59 §:ssä todetaan, ettei tietoja saa käyttää ilman asianomaisen suostumusta yksityiseksi hyödyksi. Työsuojelun valvonnasta ja muutoksenhausta työsuojeluasioissa annetun lain (131/73) 5 §:ssä todetaan lisäksi, ettei liike- ja ammattisalaisuuksia saa ilmaista, ellei se, jonka hyväksi vaitiolovelvollisuus on säädetty, suostu tietojen ilmaisemiseen.

Sopimuksen 1 artiklan 4 kohdassa todetaan, että sopimus koskee organismien kehittämiä kemikaaleja, mutta ei itse organismeja. Kemikaalilain 10 §:n mukaan laissa tarkoitetaan kemikaalilla alkuaineita ja kemiallisia yhdisteitä sellaisina kuin ne esiintyvät luonnossa tai teollisesti tuotettuina (aineet) sekä kahden tai useamman aineen seoksia (valmisteet). Lain määritelmän voidaan katsoa kattavan myös organismien kehittämät kemikaalit.

Yleissopimuksen 7 artiklan mukaan kaikki kemikaalit on merkittävä niiden tunnistamisen kannalta tarpeellisin merkinnöin. Kemikaalilain 17 §:n mukaan kemikaalin valmistajan, maahantuojan ja luovuttajan on huolehdittava siitä, että päällyksessä, jossa kemikaali luovutetaan, on turvallisuuden kannalta tarpeelliset tiedot, varoitusmerkinnät ja käyttöohjeet. Koska kemikaalilaki sisältää vain vaarallisia aineita koskevia säädöksiä, se ei vaarattomien aineiden osalta yksiselitteisesti täytä yleissopimuksen määräyksiä.

Työturvallisuuslain kemikaalipäällysten merkintöjä sisältävät kohdat koskevat vain terveydelle vaarallisia kemikaaleja, ei sen sijaan vaarattomia kemikaaleja. Tuoteturvallisuuslain nojalla on asetuksella (97/87) vastaavasti määrätty kulutustavaroihin tehtävistä merkinnöistä. Asetuksen mukaan kulutustavaroiden myyntipäällyksessä tulee antaa ainakin seuraavat tiedot: kauppatavan mukainen nimi, valmistajan tai valmistuttajan nimi ja sisällyksen määrä. Lisäksi asetuksessa vaaditaan, että jos kuluttajan terveyden tai taloudellisen turvallisuuden kannalta on tarpeen, on myyntipäällyksessä edellä mainittujen lisäksi ilmoitettava muun muassa tiedot kulutustavaran koostumuksesta. Näin ollen jos työssä käytetään sellaisia kemikaaleja, joita myydään myös kuluttajille, on niissä yleensä jo nykyisin yleissopimuksessa vaaditut tiedot.

Suomi on sitoutunut moniin vaarallisten aineiden kuljetuksia koskeviin kansainvälisiin sopimuksiin. Kansainvälisiä ja Suomen kansallisia vaarallisten aineiden tie-, rautatie-, meri- ja ilmakuljetuksia koskevat säädökset ovat:

— kansainvälisiä tie- ja rautatiekuljetuksia koskevat ADR-sopimus (European Agreement concerning the International Carriage of Dangerous Goods by Road 1985, 1988 ja 1990)) ja RID-määräykset (Internationale Ordnung für die Beförderung gefährlicher Güter mit der Eisenbahn, Bern 1985 ja 1990);

— kotimaisia kuljetuksia koskevat ADR-sopimukseen ja RID-määräyksiin perustuvat niin sanotut VAK-säädökset ja -määräykset (Liikenneministeriön päätökset vaarallisten aineiden kuljettamisesta tiellä, 610/78, ja rautatiellä, 917/90);

— Suomen ja Neuvostoliiton välisiä vaarallisten aineiden rautatiekuljetuksia koskevat näiden maiden välisen rautatieyhdysliikennesopimuksen liitteenä olevat vaarallisten aineiden kuljetusmääräykset (VR 4785/77) ja

— kansainvälisiä ja kansallisia meri- ja ilmakuljetuksia koskevat IMO:n (International Maritime Dangerous Goods Code) IMDG-koodi sekä ICAO-TI-määräykset (Technical Instructions for the Safe Transport of Dangerous Goods by Air).

Yleissopimus ja suositus eroavat 7 ja 8 artiklassa edellytettyjen luokituksen, merkintöjen ja turvallisuusohjeiden osalta kansainvälisistä kuljetusmääräyksistä. Koska kuljetustoiminta jatkuvasti kansainvälistyy, on tarkoituksenmukaista pitää kansalliset kuljetusmääräykset mahdollisimman samankaltaisina kansainvälisten määräysten kanssa. Parhaillaan ILO:ssa pohtii kuljetusten harmonisointia HCS-työryhmä (Harmonised Classification System, HCS Working Group). Työryhmän tarkoituksena on ratkaista myös kemikaalien käyttöä työssä koskevan ILO:n yleissopimuksen ja suosituksen sekä kansainvälisten kuljetussäädösten ja -määräysten välisiä ristiriitoja.

Kuljetusmääräysten mukaan kuljetuspäällys tulee varustaa vaaran laatua kuvaavalla varoituslipukkeella (kuvasymboli), joka sisältää yleensä myös kuljetusluokan. Kuljetuspakkauksiin tullaan vähitellen vaatimaan myös

pakkauksessa kuljetettavan aineen nimi. Kuljetuspakkauksessa tulee olla myös pakkauksen tyyppihyväksymismerkinnät. Säiliöt ja kontit tulee merkitä vaaran laatua kuvaavan varoituskilven lisäksi aineen vaaratunnusnumerolla, joka sisältää kemikaalin vaaraa kuvaavan numerosarjan sekä jokaiselle kemikaalille ominaisen YK-numeron. Aineen nimi ja luokitus merkitään rahtikirjaan.

Maantiekuljetusmääräyksissä kuljetettavasta aineesta täytyy rahtikirjan lisäksi ajoneuvossa olla kuljetettavan aineen kirjalliset turvallisuusohjeet. Ohjeista tulee käydä ilmi kuljetettavan aineen vaaran laatu, tarpeelliset torjunta- ja suojelutoimenpiteet sekä toimenpiteet ja ensiapu onnettomuuden tai tulipalon sattuessa (erityisesti sammutusmenetelmät) sekä kollien särkyessä tai pilaantuessa.

Rautatiekuljetusten yhteydessä vastaavat tiedot ainekohtaisesti on koottu niin sanottuun VAO-kortistoon. Kortisto on vaarallisia aineita kuljettavan junan veturissa sekä näitä aineita käsittelevien ratapihojen toimistoissa.

Lainsäädännöstämme puuttuvat yksityiskohtaiset säännökset monista yleissopimuksen edellyttämistä työnantajan velvollisuuksista, joita on kuvattu sopimuksen 10 – 16 artikloissa. Yleissopimuksen velvoitteiden täyttäminen näiltä osin edellyttää työturvallisuuslain nojalla annettavia yksityiskohtaisempia määräyksiä.

Työntekijän työstä pidättäytymisoikeuden sisältävä 18 artiklan lähtökohtana on työntekijän oma riskinarviointi, mikä on myös lähtökohtana työturvallisuuslain 9 c §:ssä. Tämän pykälän 4 momentin mukaan työntekijä ei myöskään ole velvollinen korvaamaan työstä pidättäytymisestä aiheutuvaa vahinkoa, jos työstä pidättäytymiseen on ollut perusteltu syy.

Työntekijöiden ja heidän edustajiensa 18 artiklan mukaiset tiedonsaantioikeudet sisältyvät työsuojeluvaltuutetun oikeuksiin (laki työsuojelun valvonnasta ja muutoksenhausta työsuojeluasioissa, 11 §) ja yksittäisen työntekijänkin osalta ne voidaan johtaa työturvallisuuslain 9 c §:stä.

Sopimuksen 19 artiklassa edellytetään, että vaarallisten aineiden viejämaat tiedottavat vastaanottajamaille kemikaalien mahdollisista käyttörajoituksista. Kemikaalilain 42 §:n mukaan se, joka luovuttaa maasta vietäväksi kemikaalia, jonka käsittely on kielletty lain 43 §:n tai muun vastaavan säännöksen nojalla terveyden tai ympäristön suojelemiseksi tai jonka käsittelyä on voimakkaasti rajoitettu, on velvollinen ilmoittamaan kemikaalin viennistä vesi- ja ympäristöhallitukselle. Sen sijaan lainsäädännössämme ei ole säädetty ilmoitusvelvollisuutta vastaanottajamaille.

Yleissopimuksen voimaan saattaminen edellyttää muutoksia Suomen lainsäädäntöön. Ennen lainsäädäntö- ja ratifiointitoimenpiteisiin ryhtymistä on kuitenkin aiheellista odottaa meneillään olevien Euroopan talousalueneuvottelujen päättymistä. Lisäksi ILO:ssa harmonisointityöryhmä selvittää kansainvälisten kuljetusmääräysten ja sopimuksen välisiä ristiriitaisuuksia. Mainituista syistä yleissopimuksen voimaan saattaminen Suomessa ei ole tässä vaiheessa mahdollista.

2. Yleissopimus nro 171, joka koskee yötyötä ja samaa asiaa koskeva suositus nro 178

2.1. Yleissopimuksen ja suosituksen sisältö

Yleissopimuksen artiklan 1 mukaan yötyöllä tarkoitetaan työtä, jota tehdään vähintään sellaisten seitsemän peräkkäisen tunnin ajanjaksona, johon sisältyy keskiyön ja klo 05.00 välinen aika ja jonka asianomainen viranomainen määrittelee kuultuaan työnantajien ja työntekijöiden edustavimpia järjestöjä. Myös työehtosopimuksilla voidaan määritellä millainen työ katsotaan yötyöksi. Yötyöntekijällä tarkoitetaan palkkatyötä tekevää henkilöä, jonka työ edellyttää useampien tuntien mittaisen yötyön suorittamista siten, että tämän työn kesto ylittää määritellyn rajan. Asianomainen viranomainen määrittelee tämän rajan kuultuaan työnantajien ja työntekijöiden edustavimpia järjestöjä. Myös tämä käsite voidaan määritellä työehtosopimuksissa.

Artiklassa 2 määritellään sopimuksen soveltamisala. Yleissopimus koskee kaikkia palkkatyötä tekeviä henkilöitä, lukuunottamatta maatalouden, karjankasvatuksen, kalastuksen, meriliikenteen ja sisävesiliikenteen palveluksessa olevia. Milloin sopimuksen soveltaminen aiheuttaisi luonteeltaan huomattavia erityisongelmia jollekin rajoitetulle työntekijäryhmälle, voidaan tällainen ryhmä sulkea kokonaan tai osaksi sopimuksen piiristä sen jälkeen, kun asianmukaisia työantaja- ja työntekijäjärjestöjä on kuultu asiasta. Valtion on ilmoitettava ILO:lle ne erityiset työntekijäryhmät, jotka on

jätetty yleissopimuksen ulkopuolelle sekä syyt siihen. Samoin tulee esittää kuvaus niistä toimenpiteistä, joihin on ryhdytty yleissopimuksen määräysten ulottamiseksi vähitellen koskemaan myös kyseisiä työntekijöitä.

Yötyön luonne tulee ottaa huomioon erityistoimenpitein suojaamalla työntekijöiden terveyttä, avustamalla heitä perhe- ja sosiaalisten velvoitteiden täyttämisessä ja tarjoamalla heille mahdollisuuksia edetä ammatissa. Työntekijöillä tulee olla oikeus saada halutessaan muun muassa ilmainen terveystarkastus ja ensiapu. Tällaisten tarkastusten tuloksia ei saa antaa muille ilman työntekijän suostumusta eikä niitä saa käyttää heidän etujensa vastaisesti ellei tarkastuksen tuloksena ole todettu, että työntekijä on yötyöhön soveltumaton (artiklat 3—5).

Työntekijät, jotka terveyssyistä on todettu yötyöhön soveltumattomiksi, tulee mahdollisuuksien mukaan siirtää heille soveltuviin muihin vastaaviin tehtäviin. Ellei siirtoa tällaisiin tehtäviin käytännön syistä voida toteuttaa, heille tulee turvata samat edut kuin muille sellaisille työntekijöille, jotka eivät pysty tekemään työtä tai hankkimaan työpaikkaa. Yötyötä tekevällä naisella tulee olla mahdollisuus siirtyä päivätyöhön, korvattavalle äitiysvapaalle tai muuten korvattavalle vähintään 16 viikon pituiselle vapaalle, josta vähintään kahdeksan viikkoa on ennen laskettua lapsen syntymää. Lisäksi lisävapaan tulee olla mahdollinen, jos lääketieteelliset syyt sitä puoltavat (artiklat 6—7).

Yötyön luonne tulee ottaa huomioon työajan järjestelyissä, palkassa ja muissa etuuksissa. Työntekijöille tulee turvata myös asianmukaiset sosiaalipalvelut. Yötyöhön siirtymisestä on neuvoteltava työntekijöiden edustajien kanssa. Sopimuksen määräykset on toteutettavissa lainsäädännöllä, työehtosopimuksilla, tuomioistuimen päätöksillä tai muulla kansallisesti tarkoituksenmukaisella tavalla. Lainsäädännöstä tulee neuvotella asianomaisten työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen edustajien kanssa (artiklat 8—11).

Yleissopimuksen artiklat 12—19 sisältävät tavanomaiset määräykset sen voimaantulosta, irtisanomisesta sekä sen mahdollisen myöhemmän uudistamisen vaikutuksista.

Suosituksessa on sopimusta tarkempia määräyksiä työ- ja lepoajoista, yötyöstä maksettavista korvauksista, yötyön terveyshaitoista, yötyöntekijöille annettavista yhteiskunnallisista ja muista palveluista.

2.2. Yleissopimuksen ja suosituksen suhde Suomen lainsäädäntöön ja käytäntöön

Yleissopimuksen mukaan yötyötä on vähintään seitsemän peräkkäisen tunnin aikana tehty työ, johon sisältyy keskiyön ja klo 05.00 välinen aika. Työaikalaissa (604/46) määritellään yötyöksi työ, jota tehdään kello 22.00 ja 6.00 välisenä aikana. Yötyö on sallittua vain laissa mainituissa tapauksissa. Sallitusta yötyöstä ei lain mukaan synny työnantajalle velvollisuutta maksaa työntekijöille korotettua palkkaa. Sen sijaan työehtosopimukset sisältävät määräyksiä myös yötyölisistä. Myös työaikaa koskevissa erityislaeissa kuten esimerkiksi kauppaliikkeiden ja toimistojen työaikalaissa (400/78) on yötyötä koskevia säännöksiä.

Yleissopimuksen artiklassa 4 todetaan muun muassa, että yötyötä tekevillä työntekijöillä tulee olla oikeus saada halutessaan ilmainen terveystarkastus säännöllisin väliajoin. Työterveyshuoltolain (743/78) 2 §:n mukaan Suomessa työntekijöille säännöllisesti toistettavien terveystarkastusten järjestämisvelvollisuus on erityistä sairastumisen vaaraa aiheuttavassa työssä ja kun on perustellusti aihetta epäillä työstä johtuvan työntekijälle terveydellisiä haittoja. Näitä terveystarkastuksia koskevassa valtioneuvoston päätöksessä ei yötyötä ole erikseen määritelty erityistä sairastumisen vaaraa aiheuttavaksi työksi. Yleissopimuksen määräysten toteuttaminen näiltä osin edellyttäisi säännösten täydentämistä.

Sopimuksen 7 artiklan mukaan yötyölle on voitava osoittaa vaihtoehto vähintään kahdeksan viikon ajalta ennen laskettua synnytysaikaa. Vaihtoehtona tulee sopimuksen mukaan kysymykseen päivätyön järjestäminen, erityiset sosiaaliturvaetuudet tai äitisloman pidentäminen vastaavalta ajalta. Vuoden 1991 alussa voimaan tulleen työsopimuslain muutoksen (640/90) mukaan äitisloman alkamisajankohtaa voidaan työntekijän harkinnan mukaan varhentaa. Äitisloman varhentaminen merkitsee käytännössä kuitenkin sitä, että äitiys- ja vanhempainloma päättyvät vastaavasti aikaisemmin. Koska meillä lähinnä kysymykseen tuleva soveltamisvaihtoehto on äitisloman varhentaminen ja koska tämä nykyisten säännösten mukaan vain siirtää lomaa eikä pidennä

sitä, eivät sopimuksen määräykset näytä tältä osin täyttyvän. Asian kokonaisarviointiin kuitenkin vaikuttaa mahdollisuus jäädä äitiys- ja vanhempainloman jälkeen taloudellisesti tuetulle hoitovapaalle kunnes lapsi täyttää 3 vuotta.

Sopimuksen yötyökorvauksia käsittelevä 8 artikla on siinä määrin väljä, että se ei edellyttäisi lainsäädännön muutoksia, koska yötyötä koskevat työ- ja virkaehtosopimukset täyttävät siinä mainitut edellytykset. Tosin ne työntekijät, joiden alalla ei ole mainittuja sopimuksia, saattavat jäädä ilman artiklan edellyttämää suojaa.

Sopimuksen 10 artiklassa edellytetään, että ennen yötyön tekemistä työnantajan tulee kuulla asianomaisten työntekijöiden edustajia työtuntijärjestelmän yksityiskohdista ja yötyön järjestämistavoista. Laki yhteistoiminnasta yrityksissä (725/78) sääntelee yhteistoimintamenettelyä. Lakia sovelletaan kuitenkin vain yrityksissä, joissa työsuhteessa olevan henkilöstön määrä säännöllisesti on vähintään 30. Kuitenkin työ- ja virkaehtosopimuksissa on määräyksiä työntekijöiden edustajien kuulemisesta artiklan edellyttämistä asioista.

Yleissopimuksen määräysten täyttäminen edellyttäisi eräitä yksityiskohtia koskevia muutoksia lainsäädännössämme. Lisäksi on otettava huomioon, että valtioneuvosto on vuonna 1990 asettanut komitean, jonka tehtävänä on 31.12.1992 mennessä selvittää muun muassa mahdollisuudet monipuolistaa ja yksilöllistää työaikajärjestelyjä ja lisätä työntekijöiden mahdollisuuksia vaikuttaa työaikaansa omien henkilökohtaisten tarpeidensa pohjalta sekä selvittää työaikoihin liittyvät paikallisen sopimisen mahdollisuudet osana työmarkkinoiden neuvottelujärjestelmää. Komitean työn tuloksilla saattaa olla vaikutusta myös tämän yleissopimuksen täytäntöönpanolle. Mainituista syistä yleissopimuksen voimaan saattaminen Suomessa ei siten tässä vaiheessa ole mahdollista.

3. Naisten yötyötä koskevaan yleisopimukseen nro 89 (muutettu), 1948, liittyvä pöytäkirja, 1990

3.1. Pöytäkirjan sisältö

Naisten yötyötä koskevaa yleissopimusta nro 89 muuttavassa pöytäkirjassa otetaan huomioon uusi yleissopimus nro 171 sekä pyritään joustavoittamaan sopimuksen nro 89 kansallista soveltamista.

3.2. Pöytäkirjan suhde Suomen lainsäädäntöön ja käytäntöön

Pöytäkirja on avoin vain niille valtioille, jotka ovat ratifioineet tai jotka samalla ratifioivat mainitun yleissopimuksen. Suomi ei ole ratifioinut naisten yötyötä koskevaa yleissopimusta nro 89. Suomessa on muutettu yötyötä koskevia lainsäännöksiä siten, että naiset ja miehet on asetettu yötyön tekemisen suhteen samaan asemaan. Yleissopimus nro 89 ja siihen liittyvä pöytäkirja poikkeavat tavoiteasettelultaan Suomessa sopimuksen säätelemällä alalla noudatetuista periaatteista. Näin ollen ei yleissopimusta esitetä hyväksyttäväksi. Koska Suomi ei siten voi liittyä naisten yötyötä koskevaa yleissopimusta muuttavaan pöytäkirjaan, pöytäkirja ainoastaan saatetaan eduskunnan tietoon.

4. Kansainvälisen työkonferenssin hyväksymien yleissopimusten eduskuntakäsittely

Kansainvälisen työjärjestön perussäännön 19 artiklan mukaan kunkin jäsenvaltion tulee vuoden kuluessa, erityisistä syistä 18 kuukauden kuluessa, yleiskokouksen istunnon päättymisestä saattaa yleiskokouksessa hyväksytyt yleissopimukset ja suositukset toimivaltaisen valtioelimen käsiteltäväksi lainsäädäntö- ja muita toimia varten. Suomessa yleissopimukset ja suositukset on tästä syystä saatettava eduskunnan käsiteltäväksi.

Edellä olevan perusteella ja hallitusmuodon 33 §:n mukaisesti esitetään,

että Eduskunta ei tässä vaiheessa hyväksyisi Genevessä pidetyssä Kansainvälisessä työkonferenssissa 25 päivänä kesäkuuta 1990 hyväksyttyä Kansainvälisen työjärjestön yleissopimusta nro 170, joka koskee työturvallisuutta kemikaaleja käytettäessä,

että Eduskunta ei tässä vaiheessa hyväksyisi Genevessä pidetyssä Kansainvälisessä työkonferenssissa 26 päivänä kesäkuuta 1990 hyväksyttyä Kansainvälisen työjärjestön yleissopimusta nro 171, joka koskee yötyötä, ja

että Genevessä pidetyssä Kansainväli-

sessä työkonferenssissa 25 päivänä kesäkuuta 1990 hyväksytty Kansainvälisen työjärjestön suositus nro 177, joka koskee työturvallisuutta kemikaaleja käytettäessä, otetaan huomioon tulevassa lainsäädäntötyössä sikäli kuin se on tarkoituksenmukaista ja mahdollista, sekä

että Genevessä pidetyssä Kansainvälisessä työkonferenssissa 26 päivänä kesäkuuta 1990 hyväksytty Kansainvälisen työjärjestön suositus nro 178, joka koskee yötyötä, otetaan huomioon tulevassa lainsäädäntötyössä sikäli kuin se on tarkoituksenmukaista ja mahdollista,

sekä saatetaan Eduskunnan tiedoksi

Genevessä pidetyssä Kansainvälisessä työkonferenssissa 26 päivänä kesäkuuta 1990 hyväksytty naisten yötyötä koskevaan yleissopimukseen (muutettu), 1948, liittyvä pöytäkirja, 1990.

Helsingissä 20 päivänä syyskuuta 1991

Tasavallan Presidentti

MAUNO KOIVISTO

Ministeri *Ilkka Kanerva*

(Suomennos) *Liite 1*

YLEISSOPIMUS

(nro 170),

joka koskee työturvallisuutta kemikaaleja käytettäessä

Kansainvälinen yleinen työkonferenssi,

aloitettuaan 77. istuntokautensa Kansainvälisen työtoimiston hallintoneuvoston koollekutsumana Genevessä 6. päivänä kesäkuuta 1990,

otettuaan huomioon muut vastaavat kansainväliset työtä koskevat yleissopimukset ja suositukset sekä erityisesti bentseenisopimuksen ja -suosituksen, 1971, työnteon yhteydessä esiintyvää syöpää koskevan yleissopimuksen ja suosituksen, 1974, työympäristöä (ilman epäpuhtaudet, melu ja tärinä) koskevan yleissopimuksen ja suosituksen, 1977, työturvallisuutta ja -terveyttä koskevan yleissopimuksen ja suosituksen, 1981, työterveyshuoltoa koskevan yleissopimuksen ja suosituksen, 1985, asbestiyleissopimuksen ja -suosituksen, 1986, sekä työvammatapauksissa myönnettäviä etuja koskevan yleissopimuksen, 1964, liitteenä olevan ammattitautien luettelon lisätyssä muodossaan vuodelta 1980,

otettuaan huomioon, että työntekijöiden suojaaminen kemikaalien haitallisilta vaikutuksilta parantaa samalla myös muun väestön ja ympäristön suojelua,

otettuaan huomioon, että työntekijöillä on tarve ja oikeus saada tietoja työssään käyttämistään kemikaaleista,

katsottuaan, että on oleellisen tärkeää ehkäistä tai vähentää kemikaalien aiheuttamien sairauksien ja vammojen esiintymistä työssä

a) varmistamalla että kaikki kemikaalit arvioidaan niiden vaarojen määrittelemiseksi,

b) turvaamalla työnantajien käyttöön menetelmät, joilla nämä saavat tavarantoimittajilta tiedot työssä käytettävistä kemikaaleista voidakseen toteuttaa tehokkaita menettelytapoja työntekijöiden suojaamiseksi kemikaalien vaaroilta,

CONVENTION

(No. 170)

concerning Safety in the use of Chemicals at Work

The General Conference of the International Labour Organisation,

Having been convened at Geneva by the Governing Body of the International Labour Office, and having met in its 77th Session on 6 June 1990, and

Noting the relevant international labour Conventions and Recommendations and, in particular, the Benzene Convention and Recommendation, 1971, the Occupational Cancer Convention and Recommendation, 1974, the Working Environment (Air Pollution, Noise and Vibration) Convention and Recommendation, 1977, the Occupational Safety and Health Convention and Recommendation, 1981, the Occupational Health Services Convention and Recommendation, 1985, the Asbestos Convention and Recommendation, 1986, and the list of occupational diseases, as amended in 1980, appended to the Employment Injury Benefits Convention, 1964, and

Noting that the protection of workers from the harmful effects of chemicals also enhances the protection of the general public and the environment, and

Noting that workers have a need for, and right to, information about the chemicals they use at work, and

Considering that it is essential to prevent or reduce the incidence of chemically induced illnesses and injuries at work by —

(a) ensuring that all chemicals are evaluated to determine their hazards,

(b) providing employers with a mechanism to obtain from suppliers information about the chemicals used at work so that they can implement effective programmes to protect workers from chemical hazards,

c) antamalla työntekijöille tietoa heidän työpaikoillaan olevista kemikaaleista sekä asianmukaisista ennaltaehkäisevistä toimenpiteistä niin, että he voivat tehokkaasti osallistua suojaavien menettelytapojen toteuttamiseen,

d) määrittelemällä tällaisia menettelytapoja koskevat periaatteet, jotta varmistettaisiin kemikaalien turvallinen käyttö,

pantuaan merkille, että kemikaalien turvallista käyttöä koskevan kansainvälisen ohjelman puitteissa tarvitaan yhteistyötä Kansainvälisen työjärjestön, Yhdistyneiden kansakuntien ympäristöohjelman ja Maailman terveysjärjestön sekä Yhdistyneiden kansakuntien Ravinto- ja maatalousorganisaation ja Yhdistyneiden kansakuntien Teollisen kehityksen järjestön välillä, sekä ottaen huomioon kyseisten organisaatioiden julkistamat asiaan liittyvät keinot, säännökset ja ohjeistukset,

päätettyään tiettyjen kemikaalien turvallista käyttöä työssä koskevien määräysten hyväksymisestä, mikä on tämän istunnon esityslistalla viidentenä asiakohtana, sekä

päätettyään, että nämä ehdotukset tulee laatia kansainvälisen yleissopimuksen muotoon,

hyväksyy tänä 25 päivänä kesäkuuta vuonna 1990 seuraavan yleissopimuksen, josta voidaan käyttää nimitystä Kemikaaleja koskeva yleissopimus, 1990.

I OSA

Sopimuksen ala ja määritelmät

1 artikla

1. Tämä sopimus koskee kaikkia taloudellisen toiminnan aloja, joilla käytetään kemikaaleja.

2. Neuvoteltuaan edustavimpien työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen edustajien kanssa sekä kulloistenkin vaaratekijöiden ja toteutettavien suojatoimien arvioinnin perusteella tämän yleissopimuksen ratifioivan jäsenvaltion asianomainen viranomainen —

a) voi sulkea erityisiä taloudellisen toiminnan aloja, yrityksiä tai tuotteita tämän yleissopimuksen tai tiettyjen sen määräysten soveltamisen ulkopuolelle, milloin —

(i) ilmenee luonteeltaan olennaisia erityisongelmia; ja

(ii) kansallisen lainsäädännön ja käytännön antama kokonaissuoja ei ole heikompi kuin se suoja, mihin yleissopimuksen määräysten täysimääräinen soveltaminen johtaisi;

(c) providing workers with information about the chemicals at their workplaces, and about appropriate preventive measures so that they can effectively participate in protective programmes,

(d) establishing principles for such programmes to ensure that chemicals are used safely, and

Having regard to the need for co-operation within the International Programme on Chemical Safety between the International Labour Organization, the United Nations Environment Programme and the World Health Organization as well as with the Food and Agriculture Organisation of the United Nations and the United Nations Industrial Development Organisation, and noting the relevant instruments, codes and guide-lines promulgated by these organisations, and

Having decided upon the adoption of certain proposals with regard to safety in the use of chemicals at work, which is the fifth item on the agenda of the session, and

Having determined that these proposals shall take the form of an international Convention;

adopts this twenty-fifth day of June of the year one thousand nine hundred and ninety the following Convention, which may be cited as the Chemicals Convention, 1990,

PART I

Scope and definitions

Article 1

1. This Convention applies to all branches of economic activity in which chemicals are used.

2. The competent authority of a Member ratifying this Convention, after consulting the most representative organisations of employers and workers concerned, and on the basis of an assessment of the hazards involved and the protective measures to be applied —

(a) may exclude particular branches of economic activity, undertakings or products from the application of the Convention, or certain provisions thereof, when —

(i) special problems of a substantial nature arise; and

(ii) the overall protection afforded in pursuance of national law and practice is not inferior to that which would result from the full application of the provisions of the Convention;

b) on velvollinen laatimaan erityismääräyksiä, sikäli kuin ne eivät vaaranna työntekijöiden turvallisuutta ja terveyttä, sellaisen luottamuksellisen tiedon suojelemisesta, jonka tulon kilpailijan tietoon voi olettaa aiheuttavan vahinkoa työnantajan liiketoiminnalle.

3. Tämä yleissopimus ei koske tavaroita, jotka normaaleissa tai kohtuudella ennakoitavissa käyttöolosuhteissa eivät altista työntekijöitä vaarallisille kemikaaleille.

4. Tämä yleissopimus koskee organismien kehittämiä kemikaaleja, mutta ei itse organismeja.

(b) shall make special provision to protect confidential information whose disclosure to a competitor would be liable to cause harm to an employer's business so long as the safety and health of workers are not compromised thereby,

3. This Convention does not apply to articles which will not expose workers to a hazardous chemical under normal or reasonably foreseeable conditions of use

4.This Convention does not apply to organisms,but does apply to chemicals derived from organisms.

2 artikla

Tätä yleissopimusta tulkittaessa —

a) sanonnalla "kemikaali" tarkoitetaan kemiallisia alkuaineita ja yhdisteitä sekä näiden seoksia, olivatpa ne luonnollisia tai synteettisiä;

b) sanonta "vaarallinen kemikaali" sisältää jokaisen kemikaalin, joka on luokiteltu vaaralliseksi 6 artiklan mukaisesti tai josta on olemassa asiallista kemikaalin vaaralliseksi osoittavaa tietoa;

c) sanonta "kemikaalien käyttö työssä" tarkoittaa kaikkea työtä, joka saattaa altistaa työntekijän kemikaaleille, mukaanlukien

(i) kemikaalien valmistuksen;

(ii) kemikaalien käsittelyn;

(iii) kemikaalien varastoinnin;

(iv) kemikaalien kuljetuksen;

(v) kemikaalijätteiden hävittämisen ja käsittelyn;

(vi) työstä aiheutuvat kemikaalien päästöt;

(vii) kemikaalien käsittelylaitteiden ja säiliöiden huollon, korjaamisen ja puhdistuksen;

d) sanonta "taloudellisen toiminnan alat" tarkoittaa kaikkia aloja, joilla käytetään palkkatyövoimaa, julkiset palvelut mukaanlukien;

e) sanonta "tuote" tarkoittaa valmistuksen aikana tiettyyn muotoon tai rakenteeseen työstettyä tai luonnollisessa muodossaan olevaa esinettä, jonka käyttö tällaisena on kokonaan tai osittain riippuvainen sen muodosta tai rakenteesta;

f) sanonta "työntekijöiden edustajat" tarkoittaa kansallisen lainsäädännön tai käytännön tällaisiksi tunnustamia henkilöitä siten kuin Työntekijäin edustajia koskevassa yleissopimuksessa, 1971, on säädetty.

Article 2

For the purposes of this Convention —

(a) the term" chemicals" means chemical elements and compounds, and mixtures thereof, whether natural or synthetic;

(b) the term "hazardous chemical" includes any chemical which has been classified as hazardous in accordance with Article 6 or for which relevant information exists to indicate that the chemical is hazardous;

(c) the term "use of chemicals at work" means any work activity which may expose a worker to a chemical, including —

(i) the production of chemicals;

(ii) the handling of chemicals;

(iii) the storage of chemicals;

(iv) the transport of chemicals;

(v) the disposal and treatment of waste chemicals;

(vi) the release of chemicals resulting from work activities;

(vii) the maintenance, repair and cleaning of equipment and containers for chemicals;

(d) the term "branches of economic activity" means all branches in which workers are employed, including the public service;

(e) the term "article" means an object which is formed to a specific shape or design during its manufacture or which is in its natural shape, and whose use in that form is dependent in whole or in part on its shape or design;

(f) the term "workers' representatives" means persons who are recognised as such by national law or practice, in accordance with the Workers' Representatives Convention, 1971.

II OSA

Yleisiä periaatteita

3 artikla

Niiden toimenpiteiden yhteydessä, joihin tämän yleissopimuksen määräysten voimaan saattamiseksi ryhdytään, tulee neuvotella edustavimpien työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen kanssa.

4 artikla

Kansalliset olosuhteet ja käytäntö huomioon ottaen ja neuvotellen edustavimpien työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen kanssa kunkin jäsenvaltion tulee muotoilla ja toteuttaa yhtenäistä toimintaohjelmaa kemikaalien turvallisessa käytössä työssä sekä aika ajoin tarkistaa ja uudistaa tätä toimintaohjelmaa.

5 artikla

Asianomaisella viranomaisella tulee olla valtuudet turvallisuus- ja terveyssyiden niin vaatiessa kieltää tai rajoittaa tiettyjen vaarallisten kemikaalien käyttöä, tai vaatia ennakkoilmoitusta ja -valtuutusta ennen sellaisten kemikaalien käyttöä.

III OSA

Luokitus ja siihen liittyvät toimenpiteet

6 artikla

Luokitusjärjestelmät

1. Asianomaisen viranomaisen tai jonkin tämän hyväksymän tai tunnustaman hallintoelimen tulee kansallisia tai kansainvälisiä normeja noudattaen luoda järjestelmät ja erityiset arvosteluperusteet, jotka soveltuvat kaikkien kemikaalien luokitukseen niiden sisältämien todellisten terveydellisten ja fyysisten vaarojen tyypin ja asteen mukaan, sekä sen tiedon asianmukaisuuden arviointiin, jota edellytetään jonkin kemikaalin vaarallisuuden toteamiseksi.

2. Kahdesta tai useammasta kemikaalista koostuvien seosten vaaralliset ominaisuudet voidaan päätellä niiden ainesosien sisältämien todellisten vaarojen arvioiden perusteella.

3. Kuljetuksen kohdalla tällaisissa järjestelmissä ja kriteereissä tulee ottaa huomioon Yhdistyneiden kansakuntien suositukset vaarallisten tavaroiden kuljettamisesta.

4. Luokitusjärjestelmiä ja niiden soveltamista tulee vähitellen laajentaa.

PART II

General principles

Article 3

The most representative organisations of employers and workers concerned shall be consulted on the measures to be taken to give effect to the provisions of this Convention,

Article 4

In the light of national conditions and practice and in consultation with the most representative organisations of employers and workers, each Member shall formulate, implement and periodically review a coherent policy on safety in the use of chemicals at work.

Article 5

The competent authority shall have the power, if justified on safety and health grounds, to prohibit or restrict the use of certain hazardous chemicals, or to require advance notification and authorisation before such chemicals are used.

PART III

Classification and related measures

Article 6

Classification systems

1. Systems and specific criteria appropriate for the classification of all chemicals according to the type and degree of their intrinsic health and physical hazards and for assessing the relevance of the information required to determine whether a chemical is hazardous shall be established by the competent authority, or by a body approved or recognised by the competent authority, in accordance with national or international standards.

2. The hazardous properties of mixtures composed of two or more chemicals may be determined by assessments based on the intrinsic hazards of their component chemicals.

3. In the case of transport, such systems and criteria shall take into account the United Nations Recommendations on the transport of dangerous goods.

4. The classification systems and their application shall be progressively extended,

7 artikla

Merkinnät

1. Kaikissa kemikaaleissa tulee olla merkinnät, joiden perusteella ne voidaan tunnistaa.

2. Vaarallisissa kemikaaleissa tulee lisäksi olla päällysmerkintä, joka työntekijöille helposti ymmärrettävällä tavalla antaa oleellista tietoa niiden luokituksesta, niiden aiheuttamista vaaroista sekä noudatettavista turvatoimista.

3. (1) Asianomaisen viranomaisen tai jonkin sen hyväksymän tai tunnustaman hallintoelimen tulee kansallisten tai kansainvälisten normien mukaisesti laatia kemikaalien merkitsemistä koskevat vaatimukset tämän artiklan 1 ja 2 kohtien nojalla.

(2) Näissä vaatimuksissa tulee kuljetusten osalta ottaa huomioon Yhdistyneiden kansakuntien suositus vaarallisten tavaroiden kuljettamisesta.

Article 7

Labelling and marking

1. All chemicals shall be marked so as to indicate their identity.

2. Hazardous chemicals shall in addition be labelled, in a way easily understandable to the workers, so as to provide essential information regarding their classification, the hazards they present and the safety precautions to be observed.

3. (1) Requirements for marking or labelling chemicals pursuant to paragraphs 1 and 2 of this Article shall be established by the competent authority, or by a body approved or recognised by the competent authority, in accordance with national or international standards.

(2) In the case of transport, such requirements shall take into account the United Nations Recommendations on the transport of dangerous goods.

8 artikla

Kemikaalien turvallisuusohjeet

1. Vaarallisista kemikaaleista tulee työnantajille toimittaa turvallisuusohjeet, jotka sisältävät yksityiskohtaiset oleelliset tiedot kemikaalien yksilöinnistä, toimittajasta, luokituksesta, vaaroista sekä turvallisuus- ja hätätoimenpiteistä.

2. Asianomaisen viranomaisen tai jonkin sen hyväksymän tai tunnustaman hallintoelimen tulee kansallisten tai kansainvälisten normien mukaisesti laatia kemikaalien turvallisuusohjeiden laatimista koskevat arvosteluperusteet.

3. Kemikaalin tunnistamiseksi turvallisuusohjeessa käytetyn kemiallisen tai yleisnimen tulee olla sama kuin päällysmerkinnässä käytetty nimi.

Article 8

Chemical safety data sheets

1. For hazardous chemicals, chemical safety data sheets containing detailed essential information regarding their identity, supplier, classification, hazards, safety precautions and emergency procedures shall be provided to employers.

2. Criteria for the preparation of chemical safety data sheets shall be established by the competent authority, or by a body approved or recognised by the competent authority, in accordance with national or international standards.

3. The chemical or common name used to identify the chemical on the chemical safety data sheet shall be the same as that used on the label.

9 artikla

Tavarantoimittajien velvollisuudet

1. Kemikaalien toimittajien, olivatpa he valmistajia, maahantuojia tai jälleenmyyjiä, tulee huolehtia siitä, että

a) kyseiset kemikaalit on luokiteltu 6 artiklan mukaisesti niiden ominaisuuksia koskevan tietämyksen ja saatavilla olevan tiedon tutkimisen perusteella, tai arvioitu tämän artiklan 3 kohdan mukaisesti;

Article 9

Responsibilities of suppliers

1. Suppliers of chemicals, whether manufacturers, importers or distributors, shall ensure that —

(a) such chemicals have been classified in accordance with Article 6 on the basis of knowledge of their properties and a search of available information or assessed in accordance with paragraph 3 below;

b) kyseiset kemikaalit on merkitty niiden tunnistamiseksi 7 artiklan 1 kohdan mukaisesti;

c) heidän toimittamansa vaaralliset kemikaalit on varustettu päällysmerkinnällä 7 artiklan 2 kohdan mukaisesti;

d) kyseisistä vaarallisista kemikaaleista laaditaan ja toimitetaan työnantajille turvallisuusohjeet 8 artiklan 1 kohdan mukaisesti.

2. Vaarallisten kemikaalien toimittajien tulee kansallisen lainsäädännön ja käytännön mukaisin keinoin huolehtia siitä, että laaditaan ja toimitetaan työnantajille tarkistetut päällysmerkinnät ja turvallisuusohjeet aina kun ilmenee uutta aiheellista turvallisuutta ja terveyttä koskevaa tietoa.

3. Artiklan 6 mukaisesti luokittelemattomien kemikaalien toimittajien tulee tunnistaa toimittamansa kemikaalit sekä arvioida niiden ominaisuudet saatavilla olevan tiedon tutkimisen perusteella sen toteamiseksi, ovatko ne vaarallisia kemikaaleja.

(b) such chemicals are marked so as to indicate their identity in accordance with Article 7, paragraph 1;

(c) hazardous chemicals they supply are labelled in accordance with Article 7, paragraph 2;

(d) chemical safety data sheets are prepared for such hazardous chemicals in accordance with Article 8, paragraph 1, and provided to employers.

2. Suppliers of hazardous chemicals shall ensure that revised labels and chemical safety data sheets are prepared and provided to employers, by a method which accords with national law and practice, whenever new relevant safety and health information becomes available.

3. Suppliers of chemicals which have not yet been classified in accordance with Article 6 shall identify the chemicals they supply and assess the properties of these chemicals on the basis of a search of available information in order to determine whether they are hazardous chemicals.

IV OSA

Työnantajien velvollisuudet

10 artikla

Tunnistaminen

1. Työnantajien tulee huolehtia siitä, että kaikki työssä käytettävät kemikaalit on merkitty siten kuin 7 artiklassa edellytetään, ja että niistä on toimitettu 8 artiklan mukaisesti turvallisuusohjeet, jotka ovat työntekijöiden ja heidän edustajiensa käytettävissä.

2. Työnantajien vastaanottaessa sellaisia kemikaaleja, joita ei ole merkitty 7 artiklan mukaisesti, tai joista ei ole toimitettu turvallisuusohjeita siten kuin 8 artiklassa edellytetään, heidän tulee hankkia asianmukaiset tiedot tavarantoimittajalta tai muista kohtuudella käytettävissä olevista lähteistä, sekä pidättyä käyttämästä kyseisiä kemikaaleja kunnes sanotut tiedot on saatu.

3. Työnantajien tulee huolehtia siitä, että käytetään vain sellaisia kemikaaleja, jotka on luokiteltu 6 artiklan mukaisesti tai tunnistettu ja arvioitu 9 artiklan 3 kohdan mukaisesti sekä merkitty 7 artiklan mukaisesti, ja että niitä käytettäessä noudatetaan kaikkia tarpeellisia varotoimia.

PART IV

Responsibilities of employers

Article 10

Identification

1. Employers shall ensure that all chemicals used at work are labelled or marked as required by Article 7 and that chemical safety data sheets have been provided as required by Article 8 and are made available to workers and their representatives.

2. Employers receiving chemicals that have not been labelled or marked as required under Article 7, or for which chemical safety data sheets have not been provided as required under Article 8, shall obtain the relevant information from the supplier or from other reasonably available sources, and shall not use the chemicals until such information is obtained.

3. Employers shall ensure that only chemicals which are classified in accordance with Article 6 or identified and assessed in accordance with Article 9, paragraph 3, and labelled or marked in accordance with Article 7 are used and that any necessary precautions are taken when they are used.

4. Työnantajien tulee pitää työpaikalla käytetyistä vaarallisista kemikaaleista luetteloa, joka sisältää ristiinviittaukset asianomaisiin turvallisuusohjeisiin. Tämän luettelon tulee olla kaikkien asianosaisten työntekijöiden ja heidän edustajiensa käytettävissä.

11 artikla

Kemikaalien siirtäminen

Työnantajien tulee huolehtia siitä, että silloin kun kemikaaleja siirretään muihin säiliöihin tai laitteeseen, niiden sisältö ilmaistaan siten, että työntekijät tietävät, mistä aineesta on kysymys, mitä vaaroja sen käyttöön liittyy sekä millaisia turvallisuustoimia heidän tulee noudattaa.

12 artikla

Altistuminen

Työnantajien tulee

a) huolehtia siitä, että työntekijät eivät altistu kemikaaleille laajuudessa, joka ylittää asianomaisen viranomaisen tai tämän hyväksymän tai tunnustaman hallintoelimen kansallisten tai kansainvälisten normien mukaisesti määräämät altistusrajat tai muut työympäristön arvioimiseksi tai valvomiseksi asettamat altistusarvot;

b) arvioida työntekijöiden altistumista vaarallisille kemikaaleille;

c) seurata ja tallentaa työntekijöiden altistuminen vaarallisille kemikaaleille ja pitää kirjaa tällaisesta altistumisesta, milloin tämä on välttämätöntä työntekijöiden turvallisuuden ja terveyden suojaamiseksi tai siten kuin asianomainen viranomainen on mahdollisesti määrännyt;

d) huolehtia siitä, että työympäristön sekä vaarallisia kemikaaleja käyttävien työntekijöiden altistumisen seurannasta pidetään kirjaa asianomaisen viranomaisen määräämältä ajanjaksolta sekä että kirjatut tiedot ovat työntekijöiden ja heidän edustajiensa käytettävissä.

13 artikla

Toiminnallinen valvonta

1. Työnantajien tulee arvioida työssä käytettävien kemikaalien aiheuttamat riskit sekä suojata työntekijät kyseisiltä riskeiltä asianmukaisin keinoin, kuten

a) valitsemalla kemikaaleja, jotka poistavat riskit tai saattavat ne mahdollisimman vähäisiksi;

4. Employers shall maintain a record of hazardous chemicals used at the workplace, cross-referenced to the appropriate chemical safety data sheets. This record shall be accessible to all workers concerned and their representatives,

Article 11

Transfer of chemicals

Employers shall ensure that when chemicals are transferred into other containers or equipment, the contents are indicated in a manner which will make known to workers their identity, any hazards associated with their use and any safety precautions to be observed.

Article 12

Exposure

Employers shall —

(a) ensure that workers are not exposed to chemicals to an extent which exceeds exposure limits or other exposure criteria for the evaluation and control of the working environment established by the competent authority, or by a body approved or recognised by the competent authority, in accordance with national or international standards:

(b) assess the exposure of workers to hazardous chemicals;

(c) monitor and record the exposure of workers to hazardous chemicals when this is necessary to safeguard their safety and health or as may be prescribed by the competent authority;

(d) ensure that the records of the monitoring of the working environment and of the exposure of workers using hazardous chemicals are kept for a period prescribed by the competent authority and are accessible to the workers and their representatives.

Article 13

Operational control

1. Employers shall make an assessment of the risks arising from the use of chemicals at work, and shall protect workers against such risks by appropriate means, such as —

(a) the choice of chemicals that eliminate or minimise the risk;

b) valitsemalla teknologian, joka poistaa riskit tai saattaa ne mahdollisimman vähäisiksi;
c) toteuttamalla riittävää teknistä valvontaa;

d) ottamalla käyttöön työmenetelmiä ja -tapoja, jotka poistavat riskit tai saattavat ne mahdollisimman vähäisiksi;
e) toteuttamalla riittäviä työhygienisiä toimenpiteitä;
f) milloin yllä mainittuihin toimiin turvautuminen ei riitä, toimittamalla käyttöön henkilökohtaisia suojalaitteita ja -vaatteita ilman työntekijälle aiheutuvia kustannuksia, huolehtimalla niiden asianmukaisesta kunnosta sekä ryhtymällä toimenpiteisiin niiden käytön varmistamiseksi.
2. Työnantajien tulee
a) rajoittaa altistumista vaarallisille kemikaaleille työntekijöiden turvallisuuden ja terveyden suojaamiseksi;
b) huolehtia ensiavusta;
c) suorittaa järjestelyjä hätätilanteiden varalta.

(b) the choice of technology that eliminates or minimises the risk;
(c) the use of adequate engineering control measures;
(d) the adoption of working systems and practices that eliminate or minimise the risk;

(e) the adoption of adequate occupational hygiene measures;
(f) where recourse to the above measures does not suffice, the provision and proper maintenance of personal protective equipment and clothing at no cost to the worker, and the implementation of measures to ensure their use.

2. Employers shall —
(a) limit exposure to hazardous chemicals so as to protect the safety and health of workers;

(b) provide first aid;
(c) make arrangements to deal with emergencies.

14 artikla

Hävittäminen

Sellaisia vaarallisia kemikaaleja, joita ei enää tarvita, sekä tyhjennettyjä säiliöitä, joissa saattaa edelleen olla vaarallisten kemikaalien jäämiä, tulee käsitellä ja ne tulee hävittää kansallisen lainsäädännön ja käytännön mukaisesti tavalla, joka poistaa tai saattaa mahdollisimman vähäisiksi niiden turvallisuudelle, terveydelle ja ympäristölle aiheuttamat riskit.

Article 14

Disposal

Hazardous chemicals which are no longer required and containers which have been emptied but which may contain residues of hazardous chemicals, shall be handled or disposed of in a manner which eliminates or minimises the risk to safety and health and to the environment, in accordance with national law and practice.

15 artikla

Tiedotus ja koulutus

Työnantajien tulee
a) tiedottaa työntekijöille työpaikalla käytettäville kemikaaleille altistumiseen liittyvistä vaaroista;
b) opastaa työntekijöitä päällysmerkinnöissä ja turvallisuusohjeissa olevien tietoja hankkimisessa ja käyttämisessä;
c) käyttää turvallisuusohjeita yhdessä erityisesti työpaikkaa koskevien tietojen kanssa perustana työntekijöille annettaville, tarvittaessa kirjallisille työohjeille;

d) kouluttaa jatkuvasti työntekijöitä niihin käytäntöihin ja menetelmiin, joita tulee noudattaa kemikaalien turvallisen käytön varmistamiseksi.

Article 15

Information and training

Employers shall —
(a) inform the workers of the hazards associated with exposure to chemicals used at the workplace;
(b) instruct the workers how to obtain and use the information provided on labels and chemical safety data sheets;
(c) use the chemical safety data sheets, along with information specific to the workplace, as a basis for the preparation of instructions to workers, which should be written if appropriate;
(d) train the workers on a continuing basis in the practices and procedures to be followed for safety in the use of chemicals at work.

16 artikla

Yhteistyö

Työnantajien tulee velvoitteitaan täyttäessään toimia mahdollisimman läheisessä yhteistyössä työntekijöiden tai heidän edustajiensa kanssa asioissa, jotka koskevat kemikaalien turvallista käyttöä työssä.

Article 16

Co-operation

Employers, in discharging their responsibilities, shall co-operate as closely as possible with workers or their representatives with respect to safety in the use of chemicals at work.

V OSA

Työntekijöiden velvollisuudet

17 artikla

1. Työntekijöiden tulee toimia mahdollisimman läheisessä yhteistyössä työnantajien kanssa näiden täyttäessä velvoitteitaan sekä noudattaa kaikkia menettelytapoja ja käytäntöjä, jotka liittyvät kemikaalien turvalliseen käyttöön työssä.

2. Työntekijöiden tulee ryhtyä kaikkiin kohtuullisina pidettäviin toimenpiteisiin työssä käytettävien kemikaalien heille itselleen tai muille aiheuttamien riskien poistamiseksi tai saattamiseksi mahdollisimman vähäisiksi.

PART V

Duties of workers

Article 17

1. Workers shall co-operate as closely as possible with their employers in the discharge by the employers of their responsibilities and comply with all procedures and practices relating to safety in the use of chemicals at work.

2. Workers shall take all reasonable steps to eliminate or minimise risk to themselves and to others from the use of chemicals at work.

VI OSA

Työntekijöiden ja heidän edustajiensa oikeudet

18 artikla

1. Työntekijöillä tulee olla oikeus poistua kemikaalien aiheuttaman vaaran ulottuvilta silloin, kun heillä on perusteltu syy uskoa, että heidän turvallisuutensa ja terveytensä on välittömällä tai vakavalla tavalla uhattuna, ja mistä heidän tulee välittömästi ilmoittaa esimiehelleen.

2. Työntekijöitä tulee suojata epäoikeudenmukaisilta seuraamuksilta, mikäli he edellisen kohdan määräysten mukaisesti poistuvat vaaran ulottuvilta tai käyttävät joitakin muita tässä yleissopimuksessa määriteltyjä oikeuksiaan.

3. Asianomaisilla työntekijöillä ja heidän edustajillaan tulee olla oikeus

a) tietoon siitä, mitä kemikaaleja he työssään käyttävät, kyseisten kemikaalien vaarallisista ominaisuuksista sekä niiden edellyttämistä varotoimenpiteistä, koulutuksesta ja opetuksesta;

b) päällys- ja muissa merkinnöissä oleviin tietoihin;

c) turvallisuusohjeisiin;

PART VI

Rights of workers and their representatives

Article 18

1. Workers shall have the right to remove themselves from danger resulting from the use of chemicals when they have reasonable justification to believe there is an imminent and serious risk to their safety or health, and shall inform their supervisor immediately,

2. Workers who remove themselves from danger in accordance with the provisions of the previous paragraph or who exercise any other rights under this Convention shall be protected against undue consequences.

3. Workers concerned and their representatives shall have the right to —

(a) information on the identity of chemicals used at work, the hazardous properties of such chemicals, precautionary measures, education and training;

(b) the information contained in labels and markings;

(c) chemical safety data sheets;

d) kaikkeen muuhun tietoon, jonka ylläpitoa tämä yleissopimus edellyttää.

4. Milloin kemiallisen seoksen jonkin ainesosan yksilöinnin tulon kilpailijan tietoon voi olettaa aiheuttavan vahinkoa työnantajan liiketoiminnalle, työnantaja voi yllä 3 artiklassa edellytettyä tietoa toimittaessaan suojata mainitun yksilöinnin tavalla, jonka asianomainen viranomainen 1 artiklan 2 b kohdan nojalla on hyväksynyt.

(d) any other information required to be kept by this Convention.

4. Where disclosure of the specific identity of an ingredient of a chemical mixture to a competitor would be liable to cause harm to the employer's business, the employer may, in providing the information required under paragraph 3 above, protect that identity in a manner approved by the competent authority under Article 1, paragraph 2 (b).

VII OSA

Kemikaaleja vievien valtioiden velvollisuudet

19 artikla

Milloin kemikaaleja vievä jäsenvaltio on työturvallisuuteen ja -terveyteen liittyvistä syistä kieltänyt kaikki tai jotkut vaarallisten kemikaalien käyttötavat, jäsenvaltion tulee saattaa kielto perusteluineen kaikkien niiden maiden tietoon, joihin kemikaaleja viedään.

20 artikla

Tämän yleissopimuksen virallisista ratifioinneista on rekisteröintiä varten lähetettävä ilmoitus Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajalle.

21 artikla

1. Tämä yleissopimus sitoo vain niitä Kansainvälisen työjärjestön jäsenvaltioita, joiden ratifioinnit pääjohtaja toimisto on rekisteröinyt.

2. Yleissopimus tulee voimaan kahdentoista kuukauden kuluttua siitä päivästä, jona pääjohtaja on rekisteröinyt kahden jäsenvaltion ratifioinnit.

3. Sen jälkeen tämä yleissopimus tulee voimaan kunkin jäsenvaltion osalta kahdentoista kuukauden kuluttua siitä päivästä, jona sen ratifiointi on rekisteröity.

22 artikla

1. Tämän yleissopimuksen ratifioinut jäsenvaltio voi irtisanoa sen kymmenen vuoden kuluttua siitä päivästä, jona yleissopimus on alunperin tullut voimaan, lähettämällä ilmoituksen irtisanomisesta Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajalle rekisteröintiä varten. Kyseinen irtisanominen tulee voimaan vasta vuoden kuluttua rekisteröimispäivästä.

2. Kukin tämän yleissopimuksen ratifioinut jäsenvaltio, joka ei vuoden kuluessa edellisessä

PART VII

Responsibility of exporting states

Article 19

When in an exporting member State all or some uses of hazardous chemicals are prohibited for reasons of safety and health at work, this fact and the reasons for it shall be communicated by the exporting member State to any importing country.

Article 20

The formal ratifications of this Convention shall be communicated to the Director-General of the International Labour Office for registration.

Article 21

1. This Convention shall be binding only upon those Members of the International Labour Organisation whose ratifications have been registered with the Director-General.

2. It shall come into force twelve months after the date on which the ratifications of two Members have been registered with the Director-General.

3, Thereafter, this Convention shall come into force for any Member twelve months after the date on which its ratification has been registered.

Article 22

1. A Member which has ratified this Convention may denounce it after the expiration of ten years from the date on which the Convention first comes into force, by an act communicated to the Director-General of the International Labour Office for registration. Such denunciation shall not take effect until one year after the date on which it is registered.

2. Each Member which has ratified this Convention and which does not, within the

kohdassa mainitun kymmenen vuoden määräajan päättymisestä käytä tämän artiklan mukaista irtisanomisoikeuttaan, on sidottu noudattamaan yleissopimusta seuraavan kymmenvuotiskauden ajan ja saa sen jälkeen irtisanoa tämän yleissopimuksen kunkin seuraavan kymmenvuotiskauden päätyttyä tässä artiklassa määrätyin ehdoin.

23 artikla

1. Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajan on annettava Kansainvälisen työjärjestön kaikille jäsenvaltioille tieto kaikista jäsenvaltioiden hänelle ilmoittamista ja rekisteröidyistä ratifioinneista ja irtisanomisista.

2. Ilmoittaessaan järjestön jäsenvaltioille toisen hänelle ilmoitetun ratifioinnin rekisteröinnistä pääjohtajan on kiinnitettävä järjestön jäsenvaltioiden huomio yleissopimuksen voimaantulopäivämäärään.

24 artikla

Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajan on annettava Yhdistyneiden kansakuntien pääsihteerille täydelliset tiedot kaikista edellisten artiklojen mukaisesti rekisteröimistään ratifioinneista ja irtisanomisista Yhdistyneiden kansakuntien peruskirjan 102 artiklan mukaista rekisteröintiä varten.

25 artikla

Kansainvälisen työtoimiston hallintoneuvoston on, milloin se katsoo tarpeellisiksi, esiteltävä yleiskonferenssille tämän yleissopimuksen soveltamista koskeva selostus sekä tutkittava, onko tarpeen ottaa konferenssin työjärjestykseen kysymys yleissopimuksen uusimisesta osittain tai kokonaan.

26 artikla

1. Mikäli konferenssi hyväksyy uuden yleissopimuksen, joka kokonaan tai osittain korvaa tämän yleissopimuksen, eikä uusi yleissopimus toisin määrää, niin

a) jäsenvaltion ratifioidessa uuden korvaavan yleissopimuksen aiheutuu tästä välittömästi *ipso jure* tämän yleissopimuksen irtisanoutuminen 22 artiklan ehdoista huolimatta, jos ja kun uusi korvaava yleissopimus on tullut voimaan;

b) uuden korvaavan yleissopimuksen tultua

year following the expiration of the period of ten years mentioned in the preceding paragraph, exercise the right of denunciation provided for in this Article, will be bound for another period of ten years and, thereafter, may denounce this Convention at the expiration of each period of ten years under the terms provided for in this Article.

Article 23

1. The Director-General of the International Labour Office shall notify all Members of the International Labour Organisation of the registration of all ratifications and denunciations communicated to him by the Members of the Organisation.

2. When notifying the Members of the Organisation of the registration of the second ratification communicated to him, the Director-General shall draw the attention of the Members of the Organisation to the date upon which the Convention will come into force.

Article 24

The Director-General of the International Labour Office shall communicate to the Secretary-General of the United Nations for registration in accordance with Article 102 of the Charter of the United Nations full particulars of all ratifications and acts of denunciation registered by him in accordance with the provisions of the preceding Articles.

Article 25

At such times as it may consider necessary the Governing Body of the International Labour Office shall present to the General Conference a report on the working of this Convention and shall examine the desirability of placing on the agenda of the Conference the question of its revision in whole or in part.

Article 26

1. Should the Conference adopt a new Convention revising this Convention in whole or in part, then, unless the new Convention otherwise provides --

(a) the ratification by a Member of the new revising Convention shall *ipso jure* involve the immediate denunciation of this Convention, notwithstanding the provisions of Article 22 above, if and when the new revising Convention shall have come into force;

(b) as from the date when the new revising

voimaan eivät jäsenvaltiot enää voi ratifioida tätä yleissopimusta.

2. Tämä yleissopimus jää kuitenkin voimaan nykyisen muotoisena ja sisältöisenä niiden jäsenvaltioiden osalta, jotka ovat ratifioineet sen mutta eivät korvaavaa yleissopimusta.

27 artikla

Tämän yleissopimuksen englannin- ja ranskankieliset tekstit ovat yhtä lailla pätevät.

Convention comes into force this Convention shall cease to be open to ratification by the Members.

2. This Convention shall in any case remain in force in its actual form and content for those Members which have ratified it but have not ratified the revising Convention.

Article 27

The English and French versions of the text of this Convention are equally authoritative.

(Suomennos) *Liite 2*

SUOSITUS

(nro 177)

joka koskee työturvallisuutta kemikaaleja käytettäessä

Kansainvälinen työkonferenssi,

aloitettuaan 77. istuntokautensa Kansainvälisen työtoimiston hallintoneuvoston koollekutsumana 6. päivänä kesäkuuta 1990,

päätettyään tiettyjen kemikaalien turvallista käyttöä työssä koskevien määräysten hyväksymisestä, mikä on tämän istunnon esityslistalla viidentenä asiakohtana, sekä

päätettyään, että nämä määräykset tulee laatia kemikaaleja koskevaa yleissopimusta, 1990, täydentävän suosituksen muotoon,

hyväksyy tänä 25 päivänä kesäkuuta vuonna 1990 seuraavan suosituksen, josta voidaan käyttää nimitystä Kemikaaleja koskeva suositus, 1990.

RECOMMENDATION

(No. 177)

concerning safety in the use of chemicals at work

The General Conference of the International Labour Organisation.

Having been convened at Geneva by the Governing Body of the International Labour Office, and having met in its 77th Session on 6 June 1990, and

Having decided upon the adoption of certain proposals with regard to safety in the use of chemicals at work, which is the fifth item on the agenda of the session, and

Having determined that these proposals shall take the form of a Recommendation supplementing the Chemicals Convention, 1990; adopts this twenty-fifth day of June of the year one thousand nine hundred and ninety the following Recommendation, which may be cited as the Chemicals Recommendation, 1990.

I. YLEISIÄ MÄÄRÄYKSIÄ

1. Tämän suosituksen määräyksiä tulee soveltaa yhdessä kemikaaleja koskevan yleissopimuksen, 1990, (josta tuonnempana käytetään nimitystä "yleissopimus") kanssa.

2. Asianomaisten työnantajien ja työntekijöiden edustavimpien järjestöjen kanssa tulee neuvotella ryhdyttäessä toimenpiteisiin tämän suosituksen määräyksien voimaansaattamiseksi.

3. Asianomaisen viranomaisen tulee määritellä ne työntekijäryhmät, jotka eivät saa turvallisuus- ja terveyssyistä käyttää tiettyjä erikseen määriteltyjä kemiallisia aineita tai jotka saavat käyttää niitä ainoastaan kansallisen lainsäädännön mukaisesti määrättyjen edellytysten vallitessa.

4. Tämän suosituksen määräysten tulee koskea myös erikseen kansallisessa laisäädännössä

I. GENERAL PROVISIONS

1. The provisions of this Recommendation should be applied in conjunction with those of the Chemicals Convention, 1990 (hereafter referred to as "the Convention").

2. The most representative organisations of employers and workers concerned should be consulted on the measures to be taken to give effect to the provisions of this Recommendation.

3. The competent authority should specify categories of workers who for reasons of safety and health are not allowed to use specified chemicals or are allowed to use them only under conditions prescribed in accordance with national laws or regulations.

4. The provisions of this Recommendation should also apply to such selfemployed persons

tai asetuksissa määriteltäviä omaa työtään tekeviä henkilöitä.

5. Yleissopimuksen 1 artiklan 2 b kohdan sekä 18 artiklan 4 kohdan mukaisesti asianomaisen viranomaisen luottamuksellisten tietojen suojaamiseksi antamien erityisten määräysten tulee

a) rajoittaa luottamuksellisten tietojen vastaanottajat sellaisiin henkilöihin, joilla on tähän työntekijöiden turvallisuuteen ja terveyteen liittyvä tarve;

b) varmistaa, että luottamuksellisia tietoja saavat sitoutuvat käyttämään niitä ainoastaan turvallisuus- ja terveystarpeista huolehtimiseen sekä muutoin suojaamaan niiden luottamuksellisuutta;

c) huolehtia siitä, että asiaankuuluvat luottamukselliset tiedot saadaan hätätilanteessa käyttöön välittömästi;

d) milloin luottamuksellisten tietojen toimittamisesta syntyy kiistaa, huolehtia menettelytavoista, joita käyttäen viivytyksettä arvioidaan luottamuksellisuusvaatimuksen sekä salassa pidetyn tiedon tarpeen laillisuus.

as may be specified by national laws or regulations.

5. The special provisions established by the competent authority to protect confidential information, under Article 1, paragraph 2(b), and Article 18, paragraph 4, of the Convention, should:

(a) limit the disclosure of confidential information to those who have a need related to workers' safety and health;

(b) ensure that those who obtain confidential information agree to use it only to address safety and health needs and otherwise to protect its confidentiality;

(c) provide that relevant confidential information be disclosed immediately in an emergency;

(d) provide for procedures to consider promptly the validity of the confidentiality claim and of the need for the information withheld where there is a disagreement regarding disclosure.

II. LUOKITUS JA SIIHEN LIITTYVÄT TOIMENPITEET

Luokitus

6. Artiklan 6 kohdan 1 mukaisesti kemikaalien luokituksessa käytettävien arvosteluperusteiden tulee perustua kemikaalien ominaisuuksiin, mukaanlukien

a) myrkylliset ominaisuudet, mukaanlukien sekä akuutit että krooniset vaikutukset terveyteen kaikissa kehon osissa;

b) kemialliset ja fysikaaliset ominaisuudet, mukaanlukien syttyvyys-, räjähtävyys-, hapettavuus- sekä vaarallisen reaktiiviset ominaisuudet;

c) syövyttävät ja ärsyttävät ominaisuudet;

d) allergisoivat ja herkistävät vaikutukset;

e) syöpää aiheuttavat vaikutukset;

f) epämuodostumia aiheuttavat ja perimälle aiheutuvat vaikutukset;

g) vaikutukset lisääntymiseen.

7. (1) Siinä määrin kuin kohtuullisesti on mahdollista, asianomaisen viranomaisen tulee laatia kattava luettelo työssä käytettävistä ke-

II. CLASSIFICATION AND RELATED MEASURES

Classification

6. The criteria for the classification of chemicals established pursuant to Article 6, paragraph 1, of the Convention should be based upon the characteristics of chemicals including

(a) toxic properties, including both acute and chronic health effects in all parts of the body;

(b) chemical or physical characteristics, including flammable, explosive, oxidising and dangerously reactive properties;

(c) corrosive and irritant properties,

(d) allergenic and sensitising effects;

(e) carcinogenic effects;

(f) teratogenic and mutagenic effects;

(g) effects on the reproductive system.

7. (1) As far as is reasonably practicable, the competent authority should compile and periodically update a consolidated list of the chemical

miallisista alkuaineista ja yhdisteistä ja niihin liittyvistä vaarallisuustiedoista, sekä aika ajoin tarkistaa tätä luetteloa.

(2) Valmistajia tai maahantuojia tulee vaatia, sikäli kuin heitä ei ole vapautettu velvollisuudesta, toimittamaan asianomaiselle viranomaiselle luetteloon kuulumattomista kemiallisista alkuaineista ja yhdisteistä sellaiset tiedot, jotka ovat tarpeen tämän luettelon ylläpitämiseksi. Tämän tulee tapahtua ennen niiden käyttöä työssä ja tavalla, joka on sopusoinnussa luottamuksellisten tietojen suojaamisen kanssa siten kuin 1 artiklan 2 b kohdassa on säädetty.

elements and compounds used at work, together with relevant hazard information.

(2) For chemical elements and compounds not yet included in the consolidated list, the manufacturers or importers should, unless exempted, be required to transmit to the competent authority, prior to use at work, and in a manner consistent with the protection of confidential information under Article 1, paragraph 2 (b), of the Convention, such information as is necessary for the maintenance of the list.

Merkinnät

8. (1) Yleissopimuksen 7 artiklan nojalla asetettavien kemikaalien merkitsemistä koskevien vaatimusten tulee olla sellaisia, että kemikaaleja käsittelevät tai käyttävät henkilöt voivat niiden nojalla kyseisiä aineita vastaanottaessaan ja käyttäessään tunnistaa ne ja erottaa ne toisistaan niin, että voivat käyttää niitä turvallisesti.

(2) Vaatimusten, jotka koskevat vaarallisten kemiallisten aineiden varustamista päällysmerkinnöin, tulee olemassaolevat kansalliset ja kansainväliset järjestelmät huomioon ottaen kattaa

a) päällysmerkinnässä annettavat tiedot, mukaanlukien tarvittaessa:

(i) kauppanimet

(ii) kemikaalin yksilöinti

(iii) tavarantoimittajan nimi, osoite ja puhelinnumero

(iv) varoitusmerkit

(v) kemiallisen aineen käyttöön liittyvien erityisriskien luonne

(vi) turvallisuustoimenpiteet

(vii) tuote-erää koskevat tiedot

(viii) toteamus siitä, että työnantajalta on saatavissa lisätietoja sisältävä käyttöturvallisuustiedote

(ix) asianomaisen viranomaisen määrittelemän järjestelmän mukainen luokittelu;

b) päällysmerkinnän luettavuutta, kestävyyttä ja kokoa koskevat vaatimukset;

c) päällysmerkintöjen ja merkkien yhdenmukaisuutta koskevat vaatimukset, niiden värit mukaanlukien.

Labelling and marking

8. (1) The requirements for the labelling and marking of chemicals established pursuant to Article 7 of the Convention, should be such as to enable persons handling or using chemicals to recognise and distinguish between them both when receiving and when using them, so that they may be used safely.

(2) The labelling requirements for hazardous chemicals should, in conformity with existing national or international systems, cover —

(a) the information to be given on the label including as appropriate:

(i) trade names;

(ii) identity of the chemical;

(iii) name, address and telephone number of the supplier;

(iv) hazard symbols;

(v) nature of the special risks associated with the use of the chemical;

(vi) safety precautions:

(vii) identification of the batch;

(viii) the statement that a chemical safety data sheet giving additional information is available from the employer;

(ix) the classification assigned under the system established by the competent authority;

(b) the legibility, durability and size of the label;

(c) the uniformity of labels and symbols, including colours.

(3) Päällysmerkinnän tulee olla työntekijöiden helposti ymmärrettävissä.

(4) Merkinnät voidaan rajoittaa kemikaalin yksilöintiin sellaisten kemikaalien kohdalla, joita yllä oleva kohta (2) ei kata.

9. Muiden tehokkaiden tunnistamiskeinojen kuten nimilapulla varustaminen tai oheisasiakirjojen käyttäminen tulee sallia, milloin jonkin kemikaalin merkitseminen on hankalaa säiliön koon tai pakkauksen luonteen vuoksi. Kaikista vaarallisia kemikaaleja sisältävistä säiliöistä tulee käydä ilmi sisältöön liittyvät vaarat ilmaistuna sopivalla tekstillä tai merkeillä.

(3) The label should be easily, understandable by workers.

(4) In the case of chemicals not covered by subparagraph (2) above, the marking may be limited to the identity of the chemical.

9. Where it is impracticable to label or mark a chemical in view of the size of the container or the nature of the package, provision should be made for other effective means of recognition such as tagging or accompanying documents. However, all containers of hazardous chemicals should indicate the hazards of the contents through appropriate wording or symbols.

Turvallisuusohjeet

10. (1) Vaarallisia kemikaaleja koskevien turvallisuusohjeiden laatimista koskevien arvosteluperusteiden tulee varmistaa, että tiedotteet sisältävät oleelliset tiedot, mukaanlukien

a) tiedot kemikaalista ja yhtiöstä (mukaanlukien kemikaalin kauppa- ja yleisnimi sekä tavarantoimittajan tai valmistajan tunnistetiedot);

b) koostumuksen tai tiedot ainesosista (ilmoittamalla nämä selkeästi ja siten, että tietojen perusteella on mahdollista laatia arvio niiden vaarallisuudesta);

c) vaarallisuustiedot;

d) ensiaputoimet;

e) palontorjuntatoimet;

f) toimet vahingossa tapahtuvien päästöjen varalta;

g) käsittely ja varastointi;

h) altistumisen valvonta/henkilökohtaiset suojatoimet (mukaanlukien mahdolliset toimenpiteet työpaikalla tapahtuvan altistumisen seuraamiseksi);

i) fysikaaliset ja kemialliset ominaisuudet;

j) stabiilisuus ja reaktiivisuus;

k) myrkyllisyystiedot (mukaanlukien mahdolliset kehoonpääsytiet sekä mahdolliset yhteisvaikutukset muiden työssä esiintyvien kemikaalien tai vaaratekijöiden kanssa);

l) ekologisia vaikutuksia koskevat tiedot;

m) hävittämisessä huomioon otettavat seikat;

n) kuljetusta koskevat tiedot;

o) käyttörajoituksia koskevat tiedot;

p) muut tiedot (mukaanlukien turvallisuusohjeen laatimispäivämäärä).

Chemical safety data sheets

10. (1) The criteria for the preparation of chemical safety data sheets for hazardous chemicals should ensure that they contain essential information including, as applicable

(a) chemical product and company identification (including trade or common name of the chemical and details of the supplier or manufacturer);

(b) composition/information on ingredients (in a way that clearly identifies them for the purpose of conducting a hazard evaluation);

(c) hazards identification;

(d) first-aid measures;

(e) fire-fighting measures;

(f) accidental release measures;

(g) handling and storage;

(h) exposure controls/personal protection (including possible methods of monitoring workplace exposure);

(i) physical and chemical properties;

(j) stability and reactivity;

(k) toxicological information (including the potential routes of entry into the body and the possibility of synergism with other chemicals or hazards encountered at work);

(l) ecological information;

(m) disposal considerations;

(n) transport information;

(o) regulatory information;

(p) other information (including the date of preparation of the chemical safety data sheet).

(2) Milloin yllä, alakohdassa (1) b tarkoitetut ainesosien nimet tai pitoisuudet on katsottava luottamuksellisiksi tiedoiksi, ne voidaan yleissopimuksen 1 artiklan 2 b kohdan mukaisesti jättää pois turvallisuusohjeesta. Tämän suosituksen 5 kohdan mukaisesti tiedot tulee vaadittaessa toimittaa kirjallisina asianomaiselle viranomaiselle sekä sellaisille asianomaisille työnantajille, työntekijöille ja näiden edustajille, jotka sitoutuvat käyttämään niitä ainoastaan työntekijöiden turvallisuuden ja terveyden suojaamiseksi ja pidättymään julkistamasta niitä muulla tavoin.

(2) Where the names or concentrations of the ingredients referred to in subparagraph (1) (b) above constitute confidential information, they may, in accordance with Article 1, paragraph 2 (b), of the Convention, be omitted from the chemical safety data sheet. In accordance with Paragraph 5 of this Recommendation the information should be disclosed on request and in writing to the competent authority and to concerned employers, workers and their representatives who agree to use the information only for the protection of workers' safety and health and not otherwise to disclose it.

III. TYÖNANTAJIEN VELVOLLISUUDET

Altistumisen valvonta

11. (1) Työntekijöiden altistuessa vaarallisille kemikaaleille työnantajilta tulisi edellyttää

a) että he rajoittavat altistumista kyseisille kemikaaleille työntekijöiden terveyden suojaamiseksi;

b) että he tarvittaessa arvioivat ja seuraavat työpaikan ilmassa olevia kemikaalien pitoisuuksia sekä pitävät näistä kirjaa.

(2) Tällä tavoin ylläpidettyjen tietojen tulee olla työntekijöiden ja heidän edustajiensa sekä asianomaisen viranomaisen käytettävissä.

(3) Työnantajien tulee huolehtia tässä kohdassa määrättyjen tietojen kirjaamisesta asianomaisen viranomaisen määrittelemän ajanjakson ajan.

III. RESPONSIBILITIES OF EMPLOYERS

Monitoring of exposure

11. (1) Where workers are exposed to hazardous chemicals, the employer should be required to —

(a) limit exposure to such chemicals so as to protect the health of workers;

(b) assess, monitor and record, as necessary, the concentration of airborne chemicals at the workplace.

(2) Workers and their representatives and the competent authority should have access to these records.

(3) Employers should keep the records provided for in this Paragraph for a period of time determined by the competent authority.

Toiminnallinen valvonta työpaikalla

12. (1) Työnantajien tulee ryhtyä toimenpiteisiin työntekijöiden suojaamiseksi työssä käytettävien kemikaalien aiheuttamilta vaaroilta tämän suosituksen kohtien 13—16 nojalla määriteltyjen kriteerien perusteella.

(2) Kansainvälisen työtoimiston hallintoneuvoston hyväksymän monikansallisia yrityksiä ja sosiaalipolitiikkaa koskevan kolmikantaisen periaatejulistuksen mukaisesti sellaisen kansallisen tai monikansallisen yrityksen, jolla on useampia toimipisteitä, tulee ilman syrjintää

Operational control within the workplace

12. (1) Measures should be taken by employers to protect workers against hazards arising from the use of chemicals at work, based upon the criteria established pursuant to Paragraphs 13 to 16 below.

(2) In accordance with the Tripartite Declaration of Principles concerning Multinational Enterprises and Social Policy, adopted by the Governing Body of the International Labour Office, a national or multinational enterprise with more than one establishment should pro-

huolehtia kaikkien toimipisteidensä työntekijöitä koskevista turvatoimista, jotka liittyvät työssä vaarallisille kemikaaleille altistumisesta johtuvien terveysriskien estämiseen ja valvontaan sekä niiltä suojaamiseen riippumatta siitä, missä paikassa tai maassa toimipisteet sijaitsevat.

13. Asianomaisen viranomaisen tulee huolehtia vaarallisten kemikaalien turvallista käyttöä koskevien arvosteluperusteiden asettamisesta, mukaanlukien tarpeen mukaan määräykset, jotka kattavat

a) hengityksen, ihon läpi imeytymisen tai ruuansulatuksen kautta kehoon joutuvien kemikaalien aiheuttaman akuuttien tai kroonisten sairauksien riskin;

b) iho- tai silmäkosketuksen aiheuttaman vammautumis- tai sairastumisriskin;

c) fysikaalisista ominaisuuksista tai kemiallisesta reaktiivisuudesta johtuvan tulipalon, räjähdyksen tai muun tapahtuman aiheuttaman vammautumisriskin;

d) varotoimet, joihin tulee ryhtyä

(i) valitsemalla sellaisia kemikaaleja, jotka poistavat kyseiset riskit tai saattavat ne mahdollisimman vähäisiksi;
(ii) valitsemalla sellaisia menetelmiä, teknologiaa ja laitteistoja, jotka poistavat kyseiset riskit tai saattavat ne mahdollisimman vähäisiksi;
(iii) käyttämällä ja asianmukaisesti huoltamalla teknistä valvontaa;
(iv) ottamalla käyttöön työmenetelmiä ja -käytäntöjä, jotka poistavat kyseiset riskit tai saattavat ne mahdollisimman vähäisiksi;
(v) toteuttamalla riittäviä henkilökohtaiseen hygieniaan liittyviä toimia ja huolehtimalla asianmukaisista peseytymistiloista;
(vi) hankkimalla, huoltamalla ja käyttämällä sopivia henkilökohtaisia suojalaitteita ja -vaatetusta ilman työntekijälle koituvia kustannuksia, milloin yllä mainitut keinot eivät ole osoittautuneet riittäviksi mainittujen riskien poistamiseksi;
(vii) käyttämällä merkkejä ja ilmoituksia;
(viii) varautumalla asianmukaisesti hätätilanteiden varalle.

14. Asianomaisen viranomaisen tulee huolehtia vaarallisten kemikaalien turvallista varastointia koskevien arvosteluperusteluiden asettamisesta, mukaanlukien tarvittaessa määräykset, jotka kattavat

vide safety measures relating to the prevention and control of, and protection against, health hazards due to occupational exposure to hazardous chemicals, without discrimination, to the workers in all its establishments regardless of the place or country in which they are situated.

13. The competent authority should ensure that criteria are established for safety in the use of hazardous chemicals, including provisions covering, as applicable —

(a) the risk of acute or chronic diseases due to entry into the body by inhalation, skin absorption or ingestion;

(b) the risk of injury or disease from skin or eye contact;

(c) the risk of injury from fire, explosion or other events resulting from physical properties or chemical reactivity;

(d) the precautionary measures to be taken through —
(i) the choice of chemicals that eliminate or minimise such risks;

(ii) the choice of processes, technology and installations that eliminate or minimise such risks;

(iii) the use and proper maintenance of engineering control measures;
(iv) the adoption of working systems and practices that eliminate or minimise such risks;
(v) the adoption of adequate personal hygiene measures and provision of adequate sanitary facilities;
(vi) the provision, maintenance and use of suitable personal protective equipment and clothing, at no cost to the worker where the above measures have not proved sufficient to eliminate such risks;

(vii) the use of signs and notices;
(viii) adequate preparations for emergencies.

14. The competent authority should ensure that criteria are established for safety in the storage of hazardous chemicals, including provisions covering, as applicable —

a) kemikaalien yhteen sopivuuden ja erillään pitämisen varastoinnissa;
b) varastoitavien kemikaalien ominaisuudet ja määrät;
c) varastojen turvallisuuden ja sijainnin sekä niihin pääsyn;
d) varastointisäiliöiden rakenteen, luonteen ja pitävyyden;
e) varastointisäiliöiden kuormaamisen ja purkamisen;
f) päällysmerkintöjä ja niiden uusimista koskevat vaatimukset;
g) varotoimet vahingossa tapahtuvien päästöjen, tulipalon ja kemiallisen reaktiivisuuden varalta;
h) lämpötilan, kosteuden ja ilmastoinnin;

i) varotoimet ja menettelytavat vuototapauksissa;
j) menettelytavat hätätilanteen varalta;
k) varastoiduissa kemikaalissa mahdollisesti tapahtuvat fysikaaliset ja kemialliset muutokset.

15. Asianomaisen viranomaisen tulee huolehtia vaarallisten kemikaalien kuljetukseen osallistuvien työntekijöiden turvallisuutta koskevien, kansallisia tai kansainvälisiä kuljetusmääräyksiä vastaavien kriteerien asettamisesta, mukaanlukien tarvittaessa määräykset, jotka kattavat
a) kuljetettavien kemiallisten aineiden ominaisuudet ja määrät;
b) kuljetuksessa käytettävien pakkausten ja säiliöiden – putkistot mukaanlukien – luonne, pitävyys ja suojaaminen;
c) kuljetuksessa käytettävää ajoneuvoa koskevat määräykset;
d) käytettävät reitit;
e) kuljetustyöntekijöiden koulutus ja pätevyysvaatimukset;
f) päällysmerkintöjä koskevat vaatimukset;
g) lastauksen ja purkamisen;
h) vuototapauksissa noudatettavat menettelytavat.

16. (1) Työntekijöiden turvallisuuden suojaamista silmälläpitäen asianomaisen viranomaisen tulee huolehtia vaarallisten kemikaalien ja vaarallisten jätteiden hävittämistä ja käsittelyä koskevien, jätteiden hävittämisestä annettuja kansallisia tai kansainvälisiä säännöksiä vastaavien arvosteluperusteiden asettamisesta.

(2) Näiden arvosteluperusteiden tulisi tarpeen mukaan sisältää määräyksiä, jotka kattavat

(a) the compatibility and segregation of stored chemicals;
(b) the properties and quantity of chemicals to be stored;
(c) the security and siting of and access to stores;
(d) the construction, nature and integrity of storage containers:
(e) loading and unloading of storage containers;
(f) labelling and relabelling requirements:

(g) precautions against accidental release, fire, explosion and chemical reactivity;

(h) temperature, humidity and ventilation;

(i) precautions and procedures in case of spillage;
(j) emergency procedures;
(k) possible physical and chemical changes in stored chemicals.

15. The competent authority should ensure that criteria consistent with national or international transport regulations are established for the safety of workers involved in the transport of hazardous chemicals, including provisions covering, as applicable —

(a) the properties and quantity of chemicals to be transported;
(b) the nature, integrity and protection of packagings and containers used in transport, including pipelines;
(c) the specifications of the vehicle used in transport;
(d) the routes to be taken;
(e) the training and qualifications of transport workers;
(f) labelling requirements;
(g) loading and unloading;
(h) procedures in case of spillage,

16. (1) The competent authority should ensure that criteria consistent with national or international regulations regarding disposal of hazardous waste are established for procedures to be followed in the disposal and treatment of hazardous chemicals and hazardous waste products with a view to ensuring the safety of workers.

(2) These criteria should include provisions covering, as applicable —

a) menetelmät jätetuotteiden tunnistamiseksi;

b) saastuneiden säiliöiden käsittelemisen;

c) jätesäiliöiden tunnistamisen, rakenteen, luonteen, pitävyyden ja suojaamisen;

d) työympäristöön kohdistuvat vaikutukset;

e) hävittämisalueiden rajaamisen;

f) henkilökohtaisten suojalaitteiden ja -vaatetuksen hankkimisen, huollon ja käytön;

g) hävittämisessä tai käsittelyssä käytettävän menetelmän.

17. Yleissopimuksen ja tämän suosituksen nojalla asetettujen kemikaalien käyttöä työssä koskevien arvosteluperusteiden tulisi mahdollisimman suurelta osin olla sopusoinnussa ihmisten ja ympäristön suojelemisen sekä kaikkien tässä tarkoitetuksessa annettujen arvosteluperusteiden kanssa.

(a) the method of identification of waste products;

(b) the handling of contaminated containers;

(c) the identification, construction, nature, integrity and protection of waste containers;

(d) the effects on the working environment;

(e) the demarcation of disposal areas;

(f) the provision, maintenance and use of personal protective equipment and clothing;

(g) the method of disposal or treatment.

17. The criteria for the use of chemicals at work established pursuant to the provisions of the Convention and this Recommendation should be as consistent as possible with the protection of the general public and the environment and any criteria established for that purpose.

Lääketieteellinen seuranta

18. (1) Työnantaja tai kansallisen lainsäädännön ja käytännön nojalla toimivaltainen laitos tulee velvoittaa tarpeen mukaan järjestämään työntekijöiden lääketieteellinen seuranta jotakin kansallisen lainsäädännön ja käytännön mukaista menetelmää käyttäen

a) työntekijöiden terveydentilan arvioimiseksi suhteessa vaarallisille kemikaaleille altistumisesta aiheutuviin vaaroihin;

b) vaarallisille kemikaaleille altistumisen aiheuttamien työperäisten sairauksien ja vammojen diagnostisoimiseksi.

(2) Milloin lääketieteellisten testien tai tutkimusten tulokset tuovat esiin kliinisiä tai esikliinisiä vaikutuksia, tulee ryhtyä toimenpiteisiin kyseisten työntekijöiden vaarallisille kemikaaleille altistumisen ehkäisemiseksi tai vähentämiseksi sekä sen estämiseksi, että heidän terveydentilansa edelleen heikkenee.

(3) Lääkärintarkastusten tuloksia tulee käyttää terveydentilan määrittelemiseksi suhteessa kemikaaleille altistumiseen, eikä niitä tule käyttää työntekijää syrjivällä tavalla.

(4) Asianomaisen viranomaisen määräämän ajanjakson ajan ja tämän määräämän henkilön tulee ylläpitää työntekijöiden lääketieteellisen seurannan tuloksena syntyviä tiedostoja.

(5) Työntekijöillä tulee olla mahdollisuus tutustua heitä itseään koskeviin terveystietoihin joko henkilökohtaisesti tai omien lääkäriensä välityksellä.

Medical surveillance

18. (1) The employer, or the institution competent under national law and practice, should be required to arrange, through a method which accords with national law and practice, such medical surveillance of workers as is necessary —

(a) for the assessment of the health of workers in relation to hazards caused by exposure to chemicals;

(b) for the diagnosis of work-related diseases and injuries caused by exposure to hazardous chemicals.

(2) Where the results of medical tests or investigations reveal clinical or preclinical effects, measures should be taken to prevent or reduce exposure of the workers concerned, and to prevent further deterioration of their health.

(3) The results of medical examinations should be used to determine health status with respect to exposure to chemicals, and should not be used to discriminate against the worker.

(4) Records resulting from medical surveillance of workers should be kept for a period of time and by persons prescribed by the competent authority.

(5) Workers should have access to their own medical records, either personally or through their own physicians.

(6) Henkilökohtaisten terveystietojen luottamuksellisuutta tulee kunnioittaa yleisesti hyväksyttyjen periaatteiden ja lääkärinetiikan mukaisesti.

(7) Lääkärintarkastusten tulokset tulee selkeästi selostaa asianomaisille työntekijöille.

(8) Työntekijöillä ja heidän edustajillaan tulisi olla mahdollisuus tutustua terveystietojen perusteella laadittujen tutkimusten tuloksiin, joista yksittäisiä työntekijöitä ei voida tunnistaa.

(9) Edellyttäen että nimettömyyttä kunnioitetaan, terveystietojen tulokset tulee olla käytettävissä tarvittavien terveystilastojen laatimista ja epidemiologisten tutkimusten suorittamista varten, milloin tämä saattaa auttaa ammattitautien tunnistamista ja valvontaa.

(6) The confidentiality of individual medical records should be respected in accordance with generally accepted principles of medical ethics.

(7) The results of medical examinations should be clearly explained to the workers concerned.

(8) Workers and their representatives should have access to the results of studies prepared from medical records, where individual workers cannot be identified.

(9) The results of medical records should be made available to prepare appropriate health statistics and epidemiological studies, provided anonymity is maintained, where this may aid in the recognition and control of occupational diseases.

Ensiapu ja hätätilanteet

19. Työnantajat tulee velvoittaa asianomaisen viranomaisen asettamien vaatimusten mukaisesti huolehtimaan pysyvistä järjestelyistä – ensiaputoimet mukaanlukien – työssä käytettävien vaarallisten kemikaalien aiheuttamien hätätilanteiden ja onnettomuuksien varalta sekä varmistamaan, että työntekijät saavat koulutuksen näiden järjestelyjen toteuttamiseen.

First aid and emergencies

19. In accordance with any requirements laid down by the competent authority, employers should be required to maintain procedures, including first-aid arrangements, to deal with emergencies and accidents resulting from the use of hazardous chemicals at work and to ensure that workers are trained in these procedures.

IV. YHTEISTYÖ

20. Työnantajien, työntekijöiden ja heidän edustajiensa tulee toimia mahdollisimman tiiviissä yhteistyössä tämän suosituksen nojalla säädettyjen toimenpiteiden toteuttamiseksi.

21. Työntekijöitä tulee vaatia

a) koulutuksensa ja työnantajan heille antamien ohjeiden mukaisesti huolehtimaan, mikäli mahdollista, omasta sekä sellaisten muiden henkilöiden turvallisuudesta, joihin heidän toimintansa tai laiminlyöntinsä työssä voivat vaikuttaa;

b) käyttämään kaikkia heidän tai muiden henkilöiden suojaamiseen tarkoitettuja laitteita asianmukaisella tavalla;

c) raportoimaan edelleen esimiehilleen kaikista tilanteista, joihin uskovat sisältyvän riskin ja joista eivät itse voi asianmukaisesti huolehtia.

IV. CO-OPERATION

20. Employers, workers and their representatives should co-operate as closely as possible in the application of measures prescribed pursuant to this Recommendation.

21. Workers should be required to —

(a) take care as far as possible of their own safety and health and of that of other persons who may be affected by their acts or omissions at work in accordance with their training and with instructions given by their employer;

(b) use properly all devices provided for their protection or the protection of others;

(c) report forthwith to their supervisor any situation which they believe could present a risk, and which they cannot properly deal with themselves.

22. Työssä käytettäväksi tarkoitettuja vaarallisia kemikaaleja koskevissa esittelyaineistoissa tulee kiinnittää huomiota niiden vaaroihin ja varotoimien välttämättömyyteen.

23. Tavarantoimittajien tulee vaadittaessa toimittaa työnantajille kaikki sellaiset saatavilla olevat tiedot, jotka ovat tarpeen epätavallisten vaaratekijöiden arvioimiseksi, jotka aiheutuvat jonkin kemikaalin erityisestä käyttötavasta.

22. Publicity material concerning hazardous chemicals intended for use at work should call attention to their hazards and the necessity to take precautions.

23. Suppliers should, on request, provide employers with such information as is available and required for the evaluation of any unusual hazards which might result from a particular use of a chemical at work.

V. TYÖNTEKIJÖIDEN OIKEUDET

24. (1) Työntekijöillä ja heidän edustajillaan tulee olla oikeus

a) saada työnantajalta turvallisuusohjeita ja muita tietoja niin, että he voivat yhteistyössä työnantajan kanssa ryhtyä riittäviin varotoimiin työntekijöiden suojaamiseksi työssä käytettävien kemikaalien aiheuttamilta riskeiltä;

b) vaatia työnantajaa tai asianomaista viranomaista tutkimaan työssä käytettävistä kemikaaleista aiheutuvia mahdollisia riskejä sekä osallistua tällaiseen tutkimukseen.

(2) Milloin vaaditut tiedot ovat yleissopimuksen 1 artiklan 2 b kohdan ja 18 artiklan 4 kohdan mukaisesti luottamuksellisia, työnantajat voivat vaatia työntekijöitä tai näiden edustajia rajoittamaan niiden käytön työssä käytettävien kemikaalien aiheuttamien mahdollisten riskien arviointiin ja valvontaan sekä ryhtymään kohtuullisena pidettäviin toimenpiteisiin sen varmistamiseksi, että kyseisiä tietoja ei saateta mahdollisten kilpailijoiden tietoon.

(3) Ottaen huomioon monikansallisia yrityksiä ja sosiaalipolitiikkaa koskevan kolmikantaisen periaatejulistuksen, monikansallisten yritysten tulee kaikissa niissä maissa, joissa niillä on toimintaa, vaadittaessa saattaa asianomaisten työntekijöiden, työntekijöiden edustajien, asianomaisen viranomaisen sekä työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen käyttöön tiedot niistä yrityksen paikallisten toimintojen kannalta tarpeellisista vaarallisten kemikaalien käyttöä koskevista normeista ja menettelytavoista, joita ne noudattavat muissa maissa.

25. (1) Työntekijöillä tulee olla oikeus

a) kiinnittää edustajiensa, työnantajan tai asianomaisen viranomaisen huomio kemikaa-

V. RIGHTS OF WORKERS

24. (1) Workers and their representatives should have the right to —

(a) obtain chemical safety data sheets and other information from the employer so as to enable them to take adequate precautions, in co-operation with their employer, to protect workers against risks from the use of hazardous chemicals at work;

(b) request and participate in an investigation by the employer or the competent authority of possible risks resulting from the use of chemicals at work.

(2) Where the information requested is confidential in accordance with Article 1, paragraph 2 (b), and Article 18, paragraph 4, of the Convention, employers may require the workers or workers' representatives to limit its use to the evaluation and control of possible risks arising from the use of chemicals at work, and to take reasonable steps to ensure that this information is not disclosed to potential competitors.

(3) Having regard to the Tripartite Declaration of Principles concerning Multinational Enterprises and Social Policy, multinational enterprises should make available, upon request, to workers concerned, workers' representatives, the competent authority and employers' and workers' organisations in all countries in which they operate, information on the standards and procedures related to the use of hazardous chemicals relevant to their local operations, which they observe in other countries.

25. (1) Workers should have the right —

(a) to bring to the attention of their representatives, the employer or the competent

lien käytöstä työssä aiheutuviin mahdollisiin vaaratekijöihin;

b) poistua työssä käytettävien kemikaalien aiheuttaman vaaran ulottuvilta silloin, kun heillä on perusteltua syytä uskoa, että heidän turvallisuutensa tai terveytensä on välittömällä tai vakavalla tavalla uhattuna, mistä heidän tulee välittömästi tiedottaa esimiehilleen;

c) milloin kemiallinen herkistyminen tai vastaava terveydentilaan liittyvä seikka merkitsee vaarallisen kemikaalin aiheuttaman vahinkoriskin lisääntymistä, sellaiseen vaihtoehtoiseen työhön, jossa ei käytetä kyseistä kemikaalia, mikäli sitä on järjestettävissä ja mikäli kyseisillä työntekijöillä on siihen vaadittava pätevyys tai heidät voidaan kohtuudella kouluttaa tällaiseen vaihtoehtoiseen työhön;

d) korvaukseen, mikäli alakohdassa 1 c tarkoitettu tapaus johtaa työpaikan menettämiseen;

e) riittävään lääketieteelliseen hoitoon sekä korvaukseen vammoista ja taudeista, jotka johtuvat kemikaalien käytöstä työssä.

(2) Työntekijöitä, jotka alakohdan 1 b määräyksen mukaisesti poistuvat vaaran ulottuvilta tai jotka käyttävät jotakin muuta tämän suosituksen heille suomaa oikeutta, tulee suojata aiheettomilta seuraamuksilta.

(3) Milloin työntekijät ovat alakohdan 1 b mukaisesti poistuneet vaaran ulottuvilta, työnantajan tulee yhteistyössä työntekijöiden ja näiden edustajien kanssa välittömästi tutkia olemassaoleva riski ja ryhtyä kaikkiin tarvittaviin korjaaviin toimenpiteisiin.

(4) Naispuolisilla työntekijöillä tulee raskaus- tai imetysaikana olla oikeus sellaiseen vaihtoehtoiseen työhön, jossa ei käytetä sikiön tai imeväisen terveyttä vaarantavia kemikaaleja tai jossa he eivät altistu tällaisille aineille, milloin tällaista työtä on järjestettävissä, sekä oikeus palata aikaisempaan työhön sopivana aikana.

26. Työntekijöiden tulee saada

a) tietoja kemikaalien luokituksesta ja päällysmerkinnöistä sekä turvallisuusohjeista sen muotoisina ja niillä kielillä, joita he helposti ymmärtävät;

b) tietoja riskeistä, joita vaarallisten kemikaalien käyttäminen heidän työnsä yhteydessä voi aiheuttaa;

c) kemiallisiin turvallisuusohjeisiin perustuvaa sekä tarpeen mukaan erityisesti heidän työpaikkaansa koskevaa kirjallista tai suullista opastusta;

authority, potential hazards arising from the use of chemicals at work;

(b) to remove themselves from danger resulting from the use of chemicals when they have reasonable justification to believe there is an imminent and serious risk to their safety or health, and should inform their supervisor immediately;

(c) in the case of a health condition, such as chemical sensitisation, placing them at increased risk of harm from a hazardous chemical, to alternative work not involving that chemical, if such work is available and if the workers concerned have the qualifications or can reasonably be trained for such alternative work;

(d) to compensation if the case referred to in subparagraph (1) (c) results in loss of employment;

(e) to adequate medical treatment and compensation for injuries and diseases resulting from the use of chemicals at work.

(2) Workers who remove themselves from danger in accordance with the provisions of subparagraph (1) (b) or who exercise any of their rights under this Recommendation should be protected against undue consequences.

(3) Where workers have removed themselves from danger in accordance with subparagraph (1) (b), the employer, in co-operation with workers and their representatives, should immediately investigate the risk and take any corrective steps necessary.

(4) Women workers should have the right, in the case of pregnancy or lactation, to alternative work not involving the use of, or exposure to, chemicals hazardous to the health of the unborn or nursing child, where such work is available, and the right to return to their previous jobs at the appropriate time.

26. Workers should receive —

(a) information on the classification and labelling of chemicals and on chemical safety data sheets in forms and languages which they easily understand;

(b) information on the risks which may arise from the use of hazardous chemicals in the course of their work;

(c) instruction, written or oral, based on the chemical safety data sheet and specific to the workplace if appropriate;

d) koulutusta ja tarvittaessa uudelleenkoulutusta niihin menettelytapoihin, joita on käytettävissä tällaisten riskien estämiseksi ja valvomiseksi sekä niiltä suojautumiseksi, asianmukaiset varastointi-, kuljetus- ja jätteenpoistomenetelmät sekä hätä- ja ensiaputoimet mukaanlukien.

(d) training and, where necessary, retraining in the methods which are available for the prevention and control of, and for protection against, such risks, including correct methods of storage, transport and waste disposal as well as emergency and first-aid measures.

YLEISSOPIMUS

(nro 171),

joka koskee yötyötä

Kansainvälisen työjärjestön yleiskonferenssi,

aloitettuaan 77. istuntokautensa Kansainvälisen työtoimiston hallintoneuvoston koollekutsumana Genevessä 6. päivänä kesäkuuta 1990,

otettuaan huomioon lasten ja nuorten henkilöiden yötyötä koskevat kansainväliset yleissopimukset ja suositukset ja erityisesti nuorten henkilöiden yötyötä (ei-teolliset työt) koskevaan yleissopimukseen ja suositukseen, 1946, lasten ja nuorten henkilöiden yötyötä teollisuudessa koskevaan muutettuun yleissopimukseen, 1948, sekä lasten ja nuorten henkilöiden yötyötä maataloudessa koskevaan suositukseen, 1921, sisältyvät määräykset,

otettuaan huomioon naisten yötyötä koskevat kansainväliset yleissopimukset ja suositukset sekä erityisesti naisten yötyötä koskevaan yleissopimukseen (muutettu), 1948, sekä vuonna 1990 hyväksyttyyn tähän liittyvään pöytäkirjaan, naisten yötyötä maataloudessa koskevaan suositukseen, 1921, sekä äitiyssuojelua koskevan suosituksen, 1952, 5 kohtaan sisältyvät määräykset,

otettuaan huomioon työmarkkinoilla ja ammatin harjoittamisen yhteydessä tapahtuvaa syrjintää koskevan yleissopimuksen, 1958,

otettuaan huomioon äitiyssuojelua koskevan muutetun yleissopimuksen, 1952,

päätettyään hyväksyä tiettyjä yötyötä koskevia ehdotuksia, mikä on tämän istunnon esityslistalla neljäntenä asiakohtana,

päätettyään, että nämä ehdotukset tulee laatia kansainvälisen yleissopimuksen muotoon,

hyväksyy tänä 26 päivänä kesäkuuta vuonna 1990 seuraavan yleissopimuksen, josta voidaan käyttää nimitystä Yötyötä koskeva yleissopimus, 1990:

CONVENTION

(No. 171)

concerning Night Work

The General Conference of the International Labour Organisation,

Having been convened at Geneva by the Governing Body of the International Labour Office, and having met in its 77th Session on 6 June 1990, and

Noting the provisions of international labour Conventions and Recommendations on the night work of children and young persons, and specifically the provisions in the Night Work of Young Persons (Non-Industrial Occupations) Convention and Recommendation, 1946, the Night Work of Young Persons (Industry) Convention (Revised), 1948, and the Night Work of Children and Young Persons (Agriculture) Recommendation, 1921, and

Noting the provisions of international labour Conventions and Recommendations on night work of women, and specifically the provisions in the Night Work (Women) Convention (Revised), 1948, and the Protocol of 1990 thereto, the Night Work of Women (Agriculture) Recommendation, 1921, and Paragraph 5 of the Maternity Protection Recommendation, 1952, and

Noting the provisions of the Discrimination (Employment and Occupation) Convention, 1958, and

Noting the provisions of the Maternity Protection Convention (Revised), 1952, and

Having decided upon the adoption of certain proposals with regard to night work, which is the fourth item on the agenda of the session, and

Having determined that these proposals shall take the form of an international Convention,

adopts this twenty-sixth day of June of the year one thousand nine hundred and ninety the following Convention, which may be cited as the Night Work Convention, 1990:

1 artikla

Tätä yleissopimusta tulkittaessa

a) sanonnalla "yötyö" tarkoitetaan kaikkea työtä, jota tehdään vähintään seitsemän peräkkäisen tunnin ajanjaksona, johon sisältyy keskiyön ja klo 05.00 välinen aika ja jonka asianomainen viranomainen määrittelee kuultuaan työnantajien ja työntekijöiden edustavimpia järjestöjä, tai joka määritellään työehtosopimuksilla;

b) sanonnalla "yötyöntekijä" tarkoitetaan palkkatyötä tekevää henkilöä, jonka työ edellyttää useampien tuntien mittaisen yötyön suorittamista siten, että tämän työn kesto ylittää määritellyn rajan. Asianomainen viranomainen määrittelee tämän rajan kuultuaan työnantajien ja työntekijöiden edustavimpia järjestöjä tai se määritellään työehtosopimuksilla.

2 artikla

1. Tämä yleissopimus koskee kaikkia palkkatyötä tekeviä henkilöitä lukuunottamatta maatalouden, karjankasvatuksen, kalastuksen, meriliikenteen ja sisävesiliikenteen palveluksessa olevia.

2. Tämän yleissopimuksen ratifioiva jäsenmaa voi asianmukaisia työnantaja- ja työntekijäjärjestöjä kuultuaan sulkea kokonaan tai osaksi sopimuksen piiristä rajoitettuja työntekijäryhmiä, milloin yleissopimuksen soveltaminen näihin aiheuttaisi luonteeltaan huomattavia erityisongelmia.

3. Jokaisen sellaisen jäsenmaan, joka käyttää hyväkseen tämän artiklan 2 kohdassa suotua mahdollisuutta, tulee Kansainvälisen työjärjestön sääntöjen 22 artiklan nojalla esitettävässä selonteossa yleissopimuksen soveltamisesta mainita ne erityiset työntekijäryhmät, jotka tällä tavoin on jätetty yleissopimuksen ulkopuolelle sekä tämän ulkopuolelle jättämisen syyt. Niinikään tulee esittää kuvaus niistä toimenpiteistä, joihin on ryhdytty yleissopimuksen määräysten ulottamiseksi vähitellen koskemaan kyseisiä työntekijöitä.

3 artikla

1. Yötyöntekijöiden terveyden suojaamiseksi, heidän auttamisekseen täyttämään perhe- ja sosiaaliset velvoitteensa, ammatissa etenemisen mahdollisuuksien tarjoamiseksi heille sekä asianmukaisen korvauksen turvaamiseksi yötyöstä, yötyöntekijöiden suhteen tulee ryhtyä yötyön luonteen vaatimiin erityistoimiin, jotka sisältävät vähintään artikloissa 4—10 tarkoi-

Article 1

(a) the term "night work" means all work which is performed during a period of not less than seven consecutive hours, including the interval from midnight to 5 a.m., to be determined by the competent authority after consulting the most representative organisations of employers and workers or by collective agreements;

(b) the term "night worker" means an employed person whose work requires the performance of a substantial number of hours of night work which exceeds a specified limit. This limit shall be fixed by the competent authority after consulting the most representative organisations of employers and workers or by collective agreements.

Article 2

1. This Convention applies to all employed persons except those employed in agriculture, stock raising, fishing, maritime transport and inland navigation.

2. A Member which ratifies this Convention may, after consulting the representative organisations of employers and workers concerned, exclude wholly or partly from its scope limited categories of workers when the application of the Convention to them would raise special problems of a substantial nature.

3. Each Member which avails itself of the possibility afforded in paragraph 2 of this Article shall, in its reports on the application of the Convention under article 22 of the Constitution of the International Labour Organisation, indicate the particular categories of workers thus excluded and the reasons for their exclusion. It shall also describe all measures taken with a view to progressively extending the provisions of the Convention to the workers concerned.

Article 3

1. Specific measures required by the nature of night work, which shall include, as a minimum, those referred to in Articles 4 to 10, shall be taken for night workers in order to protect their health, assist them to meet their family and social responsibilities, provide opportunities for occupational advancement, and compensate them appropriately. Such measures

tetut toimenpiteet. Tällaisiin toimenpiteisiin tulee ryhtyä myös kaikkien yötyötä tekevien työntekijöiden turvallisuutta ja äitiyssuojelua koskevilla alueilla.

2. Yllä 1 kohdassa tarkoitetut toimenpiteet voidaan toteuttaa vähitellen.

4 artikla

1. Työntekijöillä tulee olla oikeus saada halutessaan ilmainen terveystarkastus sekä opastusta työhönsä liittyvien terveysongelmien vähentämisessä ja välttämisessä

a) ennen yötyötä sisältävän työsopimuksen tekemistä;

b) säännöllisin väliajoin tällaisen työsopimuksen voimassaoloaikana;

c) jos heillä tällaisen työsopimuksen voimassaoloaikana ilmenee terveydellisiä ongelmia, jotka eivät ole muun kuin yötyön aiheuttamia.

2. Tällaisten tarkastusten tuloksia ei tule toimittaa muille ilman työntekijän suostumusta eikä niitä tule käyttää heidän etujensa vastaisesti lukuunottamatta tilanteita, joissa tarkastuksen tuloksena todetaan, että työntekijä on yötyöhön soveltumaton.

5 artikla

Yötyötä tekevien työntekijöiden käyttöön tulee antaa sopivat ensiaputarvikkeet, mukaanlukien järjestelyt tällaisten työntekijöiden siirtämiseksi tarvittaessa nopeasti paikkaan, jossa heille voidaan antaa riittävää hoitoa.

6 artikla

1. Yötyöntekijät, jotka terveyssyistä on todettu yötyöhön soveltumattomiksi, tulee mahdollisuuksien mukaan siirtää heille soveltuviin muihin vastaaviin tehtäviin.

2. Ellei siirtoa tällaisiin tehtäviin käytännön syistä voida suorittaa, näille työntekijöille tulee turvata samat edut kuin muille sellaisille työntekijöille, jotka eivät pysty tekemään työtä tai onnistu hankkimaan työpaikkaa.

3. Yötyöntekijälle, joka on todettu tilapäisesti yötyöhön soveltumattomiksi, tulee antaa sama irtisanomissuoja kuin muillekin sellaisille työntekijöille, jotka ovat terveyssyistä estyneitä tekemästä työtä.

7 artikla

1. Tulee ryhtyä toimenpiteisiin sen varmistamiseksi, että naispuolisille työntekijöille, joiden

shall also be taken in the fields of safety and maternity protection for all workers performing night work.

2. The measures referred to in paragraph 1 above may be applied progressively.

Article 4

1. At their request, workers shall have the right to undergo a health assessmen without charge and to receive advice on how to reduce or avoid health problems associated with their work:

(a) before taking up an assignment as a night worker;

(b) at regular intervals during such an assignment;

(c) if they experience health problems during such an assignment which are not caused by factors other than the performance of night work.

2. With the exception of a finding of unfitness for night work, the findings of such assessments shall not be transmitted to others without the workers' consent and shall not be used to their detriment.

Article 5

Suitable first-aid facilities shall be made available for workers performing night work, including arrangements whereby such workers, where necessary, can be taken quickly to a place where appropriate treatment can be provided.

Article 6

1. Night workers certified, for reasons of health, as unfit for night work shall be transferred, whenever practicable, to a similar job for which they are fit.

2. If transfer to such a job is not practicable, these workers shall be granted the same benefits as other workers who are unable to work or to secure employment.

3. A night worker certified as temporarily unfit for night work shall be given the same protection against dismissal or notice of dismissal as other workers who are prevented from working for reasons of health.

Article 7

1. Measures shall be taken to ensure that an alternative to night work is available to women

muutoin edellytettäisiin suorittavan yötyötä, on tarjolla vaihtoehtoista työtä:

a) vähintään kuudentoista viikon ajaksi ennen ja jälkeen synnytyksen, mistä ajasta vähintään kahdeksan viikkoa tulee ajoittua ennen laskettua synnytysaikaa;

b) lisäajanjaksoiksi, joiden lääkärintodistuksen nojalla osoitetaan olevan tarpeen äidin tai lapsen terveydelle:

(i) raskauden aikana;

(ii) edellä olevassa alakohdassa a määrätyn synnytystä seuraavan jakson jälkeen erikseen määriteltävänä ajanjaksona, jonka keston määrittelee asianomainen viranomainen edustavimpia työnantaja- ja työntekijäjärjestöjä kuultuaan.

2. Tämän artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja toimenpiteitä voivat olla päivätyöhön siirtäminen milloin tämä on mahdollista, sosiaaliturvaetuuksien myöntäminen tai äitiysloman pidentäminen.

3. Tämän artiklan kohdassa 1 mainittuina ajanjaksoina:

a) naispuolista työntekijää ei saa erottaa eikä irtisanoa muutoin kuin perustelluista raskauteen tai synnytykseen liittymättömistä syistä;

b) naispuolisen työntekijän ansiot tulee pitää tasolla, joka riittää ylläpitämään kohtuullisen elintason hänelle itselleen ja lapselle. Tällaisen ansion turvaaminen voidaan varmistaa jollakin tämän artiklan 2 kohdassa luetelluista keinoista, joillakin muilla soveltuvilla keinoilla tai yhdistelemällä niitä;

c) naispuolinen työntekijä älköön menettäkö säännölliseen yötyötehtäväänsä mahdollisesti liittyviä virka-asemaa, palveluvuosia tai uralla etenemistä koskevia etuja.

4. Tämän artiklan määräykset eivät saa vaikuttaa äitiyslomaan liittyviä etuja tai suojaa vähentävästi.

8 artikla

Yötyön luonne tulee ottaa huomioon yötyöntekijöille työajan, palkan tai muiden vastaavien etujen muodossa myönnettävässä korvauksessa.

9 artikla

Yötyöntekijöille ja tarpeen vaatiessa myös yötyötä suorittaville muille työntekijöille tulee turvata asianmukaiset sosiaalipalvelut.

workers who would otherwise be called upon to perform such work:

(a) before and after childbirth, for a period of at least sixteen weeks of which at least eight weeks shall be before the expected date of childbirth;

(b) for additional periods in respect of which a medical certificate is produced stating that it is necessary for the health of the mother or child:

(i) during pregnancy;

(ii) during a specified time beyond the period after childbirth fixed pursuant to subparagraph (a) above, the length of which shall be determined by the competent authority after consulting the most representative organisations of employers and workers.

2. The measures referred to in paragraph 1 of this Article may include transfer to day work where this is possible, the provision of social security benefits or an extension of maternity leave.

3. During the periods referred to in paragrph 1 of this Article:

(a) a woman worker shall not be dismissed or given notice of dismissal, except for justifiable reasons not connected with pregnancy or childbirth;

(b) the income of the woman worker shall be maintained at a level sufficient for the upkeep of herself and her child in accordance with a suitable standard of living. This income maintenance may be ensured by any of the measures listed in paragraph 2 of this Article, by other appropriate measures or by a combination or these measures;

(c) a woman worker shall not lose the benefits regarding status, seniority and access to promotion which may attach to her regular night work position.

4. The provisions of this Article shall not have the effect of reducing the protection and benefits connected with maternity leave.

Article 8

Compensation for night workers in the form of working time, pay or similar benefits shall recognise the nature of night work.

Article 9

Appropriate social services shall be provided for night workers and, where necessary, for workers performing night work.

10 artikla

1. Ennen yötyön tekemistä edellyttävän työtuntijärjestelmän käyttöönottoa työnantajan tulee kuulla asianomaisten työntekijöiden edustajia työtuntijärjestelmän yksityiskohdista ja yötyön järjestämistavoista, jotka parhaiten vastaavat työpaikan ja sen henkilöstön tarpeita, sekä vaadittavista työpaikkaterveydenhuoltoja sosiaaliturvajärjestelyistä. Tällaisen kuulemisen tulee olla säännöllistä sellaisilla työpaikoilla, joilla työskentelee yötyöntekijöitä.

2. Tätä artiklaa sovellettaessa sanonnalla "työntekijöiden edustajat" tarkoitetaan kansallisen lainsäädännön tai käytännön tällaisiksi tunnustamia henkilöitä siten kuin Työntekijäin edustajia koskevassa yleissopimuksessa, 1971, on säädetty.

Article 10

1. Before introducing work schedules requiring the services of night workers, the employer shall consult the workers' representatives concerned on the details of such schedules and the forms of organisation of night work that are best adapted to the establishment and its personnel as well as on the occupational health measures and social services which are required. In establishments employing night workers this consultation shall take place regularly.

2. For the purposes of this Article the term "workers' representatives" means persons who are recognised as such by national law or practice, in accordance with the Workers' Representatives Convention, 1971.

11 artikla

1. Tämän yleissopimuksen määräyksiä voidaan toteuttaa säädöksillä tai hallinnollisilla määräyksillä, työehtosopimuksilla, välitys- tai muun tuomioistuimen päätöksillä, näiden keinojen yhdistelmällä tai jollakin muulla kansallisten olosuhteiden ja käytännön mukaisella keinolla. Sikäli kuin näitä määräyksiä ei ole saatettu voimaan jollakin muulla keinolla, ne tulee toteuttaa säädöksillä tai hallinnollisilla määräyksillä.

2. Silloin kun tämän yleissopimuksen määräyksiä toteutetaan säädöksillä ja hallinnollisilla määräyksillä, tulee edustavimpien työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen edustajia kuulla etukäteen.

Article 11

1. The provisions of this Convention may be implemented by laws or regulations, collective agreements, arbitration awards or court decisions, a combination of these means or in any other manner appropriate to national conditions and practice. In so far as they have not been given effect by other means, they shall be implemented by laws or regulations.

2. Where the provisions of this Convention are implemented by laws or regulations, there shall be prior consultation with the most representative organisations of employers and workers.

12 artikla

Tämän yleissopimuksen virallisista ratifioinneista on rekisteröintiä varten lähetettävä ilmoitus Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajalle.

Article 12

The formal ratifications of this Convention shall be communicated to the Director-General of the International Labour Office for registration.

13 artikla

1. Tämä yleissopimus sitoo vain niitä Kansainvälisen työjärjestön jäsenvaltioita, joiden ratifioinnit pääjohtaja on rekisteröinyt.

2. Yleissopimus tulee voimaan kahdentoista kuukauden kuluttua siitä päivästä, kun pääjohtaja on rekisteröinyt kahden jäsenvaltion ratifioinnit.

3. Sen jälkeen tämä yleissopimus tulee voimaan kunkin jäsenvaltion osalta kahdentoista kuukauden kuluttua siitä päivästä, jona sen ratifiointi on rekisteröity.

Article 13

1. This Convention shall be binding only upon those Members of the International Labour Organisation whose ratifications have been registered with the Director-General.

2. It shall come into force twelve months after the date on which the ratifications of two Members have been registered with the Director-General.

3. Thereafter, this Convention shall come into force for any Member twelve months after the date on which its ratification has been registered.

14 artikla

1. Tämän yleissopimuksen ratifioinut jäsenvaltio voi irtisanoa sen kymmenen vuoden kuluttua siitä päivästä, jona yleissopimus on alunperin tullut voimaan, lähettämällä ilmoituksen irtisanomisesta Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajalle rekisteröintiä varten. Kyseinen irtisanominen tulee voimaan vasta vuoden kuluttua rekisteröimispäivämäärästä.

2. Kukin tämän yleissopimuksen ratifioinut jäsenvaltio, joka ei vuoden kuluessa edellisessä kohdassa mainitun kymmenen vuoden määräajan päättymisestä käytä tämän artiklan mukaista irtisanomisoikeuttaan, on sidottu noudattamaan yleissopimusta seuraavan kymmenvuotiskauden ajan ja saa sen jälkeen irtisanoa tämän yleissopimuksen kunkin kymmenvuotiskauden päätyttyä tässä artiklassa määrätyin ehdoin.

15 artikla

1. Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajan on annettava Kansainvälisen työjärjestön kaikille jäsenvaltioille tieto kaikista jäsenvaltioiden hänelle ilmoittamista ja rekisteröidyistä ratifioinneista ja irtisanomisista.

2. Ilmoittaessaan järjestön jäsenvaltioille toisen hänelle ilmoitetun ratifioinnin rekisteröinnistä pääjohtajan on kiinnitettävä järjestön jäsenvaltioiden huomio yleissopimuksen voimaantulopäivämäärään.

16 artikla

Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajan on annettava Yhdistyneiden kansakuntien pääsihteerille täydelliset tiedot kaikista edellisten artiklojen mukaisesti rekisteröimistään ratifioinneista ja irtisanomisista Yhdistyneiden kansakuntien peruskirjan 102 artiklan mukaista rekisteröintiä varten.

17 artikla

Kansainvälisen työtoimiston hallintoneuvoston on, milloin se katsoo tarpeelliseksi, esiteltävä yleiskonferenssille tämän yleissopimuksen soveltamista koskeva selostus sekä tutkittava, onko tarpeen ottaa konferenssin työjärjestykseen kysymys yleissopimuksen uusimisesta osittain tai kokonaan.

Article 14

1. A Member which has ratified this Convention may denounce it after the expiration of ten years from the date on which the Convention first comes into force, by an act communicated to the Director-General of the International Labour Office for registration. Such denunciation shall not take effect until one year after the date on which it is registered.

2. Each Member which has ratified this Convention and which does not, within the year following the expiration of the period of ten years mentioned in the preceding paragraph, exercise the right of denunciation provided for in this Article, will be bound for another period of ten years and, thereafter, may denounce this Convention at the expiration of each period of ten years under the terms provided for in this Article.

Article 15

1. The Director-General of the International Labour Office shall notify all Members of the International Labour Organisation of the registration of all ratifications and denunciations communicated to him by the Members of the Organisation.

2. When notifying the Members of the Organisation of the registration of the second ratification communicated to him, the Director-General shall draw the attention of the Members of the Organisation to the date upon which the Convention will come into force.

Article 16

The Director-General of the International Labour Office shall communicate to the Secretary-General of the United Nations for registration in accordance with Article 102 of the Charter of the United Nations full particulars of all ratifications and acts of denunciation registered by him in accordance with the provisions of the preceding Articles.

Article 17

At such times as it may consider necessary, the Governing Body of the International Labour Office shall present to the General Conference a report on the working of this Convention and shall examine the desirability of placing on the agenda of the Conference the question of its revision in whole or in part.

18 artikla

1. Mikäli konferenssi hyväksyy uuden yleissopimuksen, joka kokonaan tai osittain korvaa tämän yleissopimuksen, eikä uusi yleissopimus toisin määrää, niin

a) jäsenvaltion ratifioidessa uuden korvaavan yleissopimuksen aiheutuu tästä välittömästi *ipso jure* tämän yleissopimuksen irtisanoutuminen 14 artiklan ehdoista huolimatta, jos ja kun uusi korvaava yleissopimus on tullut voimaan;

b) uuden korvaavan yleissopimuksen tultua voimaan eivät jäsenvaltiot enää voi ratifioida tätä yleissopimusta.

2. Tämä yleissopimus jää kuitenkin voimaan nykyisen muotoisena ja sisältöisenä niiden jäsenvaltioiden osalta, jotka ovat ratifioineet sen mutta eivät korvaavaa yleissopimusta.

19 artikla

Tämän yleissopimuksen englannin- ja ranskankieliset tekstit ovat yhtä pätevät.

Article 18

1. Should the Conference adopt a new Convention revising this Convention in whole or in part, then, unless the new Convention otherwise provides:

(a) the ratification by a Member of the new revising Convention shall *ipso jure* involve the immediate denunciation of this Convention, notwithstanding the provisions of Article 14 above, if and when the new revising Convention shall have come into force;

(b) as from the date when the new revising Convention comes into force this Convention shall cease to be open to ratification by the Members.

2. This Convention shall in any case remain in force in its actual form and content for those Members which have ratified it but have not ratified the revising Convention.

Article 19

The English and French versions of the text of this Convention are equally authoritative.

(Suomennos) *Liite 4*

SUOSITUS

(nro 178)

joka koskee yötyötä

Kansainvälisen työjärjestön yleiskonferenssi,

aloitettuaan 77. istuntokautensa Kansainvälisen työtoimiston hallintoneuvoston koollekutsumana Genevessä 6. päivänä kesäkuuta 1990,

päätettyään hyväksyä tiettyjä yötyötä koskevia ehdotuksia, mikä on tämän istunnon esityslistalla neljäntenä asiakohtana,

päätettyään, että nämä ehdotukset tulee laatia yötyötä koskevaa yleissopimusta, 1990, täydentävän suosituksen muotoon,

hyväksyy tänä 26 päivänä kesäkuuta vuonna 1990 seuraavan suosituksen, josta voidaan käyttää nimitystä Yötyötä koskeva suositus, 1990:

I. YLEISIÄ MÄÄRÄYKSIÄ

1. Tätä suositusta tulkittaessa

a) sanonnalla "yötyö" tarkoitetaan kaikkea työtä, joka suoritetaan vähintään seitsemän peräkkäisen tunnin ajanjaksona, johon sisältyy keskiyön ja klo 05.00 välinen aika ja jonka asianomainen viranomainen määrittelee kuultuaan työnantajien ja työntekijöiden edustavimpia järjestöjä, tai joka määritellään työehtosopimuksilla;

b) sanonnalla "yötyöntekijä" tarkoitetaan palkkatyötä tekevää henkilöä, jonka työ edellyttää useampien tuntien mittaisen yötyön suorittamista siten, että tämän työn kesto ylittää tarkoin määritellyn rajan. Asianomainen viranomainen määrittelee tämän rajan kuultuaan työnantajien ja työntekijöiden edustavimpia järjestöjä, tai se määritellään työehtosopimuksilla.

RECOMMENDATION

(No. 178)

concerning Night Work

The General Conference of the International Labour Organisation,

Having been convened at Geneva by the Governing Body of the International Labour Office, and having met in its 77th Session on 6 June 1990, and

Having decided upon the adoption of certain proposals with regard to night work, which is the fourth item on the agenda of the session, and

Having determined that these proposals shall take the form of a Recommendation supplementing the Night Work Convention, 1990,

adopts this twenty-sixth day of June of the year one thousand nine hundred and ninety the following Recommendation, which may be cited as the Night Work Recommendation, 1990:

I. GENERAL PROVISIONS

1. For the purposes of this Recommendation:

(a) the term "night work" means all work which is performed during a period of not less than seven consecutive hours, including the interval from midnight to 5 a.m., to be determined by the competent authority after consulting the most representative organisations of employers and workers or by collective agreements;

(b) the term "night worker" means an employed person whose work requires the performance of a substantial number of hours of night work which exceeds a specified limit. This limit shall be fixed by the competent authority after consulting the most representative organisations of employers and workers or by collective agreements.

2. Tämä suositus koskee kaikkia palkkatyötä tekeviä henkilöitä lukuunottamatta maatalouden, karjankasvatuksen, kalastuksen, meriliikenteen ja sisävesiliikenteen palveluksessa olevia.

3. (1) Tämän suosituksen määräyksiä voidaan toteuttaa säädöksillä tai hallinnollisilla määräyksillä, työehtosopimuksilla, välitys- tai muun tuomioistuimen päätöksillä, näiden keinojen yhdistelmällä tai jollakin muulla kansallisten olosuhteiden ja käytännön mukaisella keinolla. Sikäli kuin näitä määräyksiä ei ole saatettu voimaan jollakin muulla keinolla, ne tulee toteuttaa säädöksillä tai hallinnollisilla määräyksillä.

(2) Silloin kun tämän suosituksen määräyksiä toteutetaan säädöksillä tai hallinnollisilla määräyksillä, tulee edustavimpien työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen edustajia kuulla etukäteen.

II. TYÖAIKA JA LEPOTAUOT

4. (1) Yötyöntekijöiden normaalin työajan ei tule ylittää kahdeksaa tuntia kutakin sellaista 24 tunnin ajanjaksoa kohden, jolla he tekevät yötyötä, paitsi jos työtehtävät sisältävät huomattavassa määrin pelkkiä valvonta- tai varallaolojaksoja, tai tapauksissa joissa vaihtoehtoiset työajat suovat työntekijöille vähintään yhtäläisen suojan erilaisten ajanjaksojen puitteissa, tai poikkeusolosuhteissa, jotka on määritelty työehtosopimuksissa tai työehtosopimusmääräysten puuttuessa asianomaisen viranomaisen toimesta.

(2) Yötyöntekijöiden normaalin työajan tulee yleensä olla keskimääräistä työaikaa lyhyempi eikä missään tapauksessa ylittää sellaisten työntekijöiden keskimääräistä työaikaa, jotka kyseisellä toimialalla tai yrityksessä päiväsaikaan tekevät samaa työtä samoin vaatimuksin.

(3) Yötyöntekijöiden tulee hyötyä normaalin viikottaisen työajan lyhentämis- ja palkallisten lomapäivien lisäämistoimista vähintään samassa määrin kuin muut työntekijät.

5. (1) Työ tulisi järjestää siten, että ylityön teettämistä yötyöntekijöillä vältetään mahdollisuuksien mukaan ennen tai jälkeen yötyötä sisältävän päivittäisen työjakson.

(2) Erityisen vaarallisissa tai fyysisesti tai henkisesti rasittavissa ammateissa yötyöntekijöillä ei tule teettää lainkaan ylityötä ennen tai

2. This Recommendation applies to all employed persons, except those employed in agriculture, stock raising, fishing, maritime transport and inland navigation.

3. (1) The provisions of this Recommendation may be implemented by laws or regulations, collective agreements, arbitration awards or court decisions, a combination of these means or in any other manner appropriate to national conditions and practice. In so far as they have not been given effect by other means, they should be implemented by laws or regulations.

(2) Where the provisions of this Recommendation are implemented by laws or regulations, there should be prior consultation with the most representative organisations of employers and workers.

II. HOURS OF WORK AND REST PERIODS

4. (1) Normal hours of work for night workers should not exceed eight in any 24-hour period in which they perform night work, except in the case of work which includes substantial periods of mere attendance or stand-by, in cases in which alternative working schedules give workers at least equivalent protection over different periods or in cases of exceptional circumstances recognised by collective agreements or failing that by the competent authority.

(2) The normal hours of work of night workers should generally be less on average than and, in any case, not exceed on average those of workers performing the same work to the same requirements by day in the branch of activity or the undertaking concerned.

(3) Night workers should benefit to at least the same extent as other workers from general measures for reducing normal weekly hours of work and increasing days of paid leave.

5. (1) Work should be organised in such a way as to avoid, as far as possible, overtime by night workers before or after a daily period of work which includes night work.

(2) In occupations involving special hazards or heavy physical or mental strain, no overtime should be performed by night workers before

jälkeen yötyötä sisältävän päivittäisen työjakson, paitsi force majeure -tapauksissa tai onnettomuustilanteissa tai onnettomuuden uhatessa.

6. Milloin vuorotyö sisältää yötyötä:

a) kahta perättäistä täyttä työvuoroa ei missään tapauksessa tule suorittaa, paitsi force majeure -tapauksissa tai onnettomuustilanteissa tai onnettomuuden uhatessa;

b) kahden työvuoron välille tulee turvata vähintään 11 tunnin mittainen lepojakso mikäli mahdollista.

7. Yötyötä sisältävissä päivittäisissä työjaksoissa tulee olla yksi tai useampi tauko, jotta työntekijät saavat mahdollisuuden levätä ja aterioida. Tällaisten taukojen sijoittamisessa ja yhteenlasketussa kestossa tulee ottaa huomioon yötyön luonteen työntekijöille asettamat vaatimukset.

or after a daily period of work which includes night work, except in cases of *force majeure* or of actual or imminent accident.

6. Where shift work involves night work:

(a) in no case should two consecutive full-time shifts be performed, except in cases of *force majeure* or of actual or imminent accident;

(b) a rest period of at least 11 hours between two shifts should be guaranteed as far as possible.

7. Daily periods of work which include night work should include a break or breaks to enable workers to rest and eat. The scheduling and total length of these breaks should take account of the demands placed on workers by the nature of night work.

III. TALOUDELLINEN KORVAUS

8. (1) Yötyöstä tulee yleensä maksaa asianmukainen taloudellinen korvaus. Yötyökorvaus tulee suorittaa samasta, yhtä vaativasta päivätyöstä maksettavan korvauksen lisäksi, ja

a) siinä tulee noudattaa periaatetta, jonka mukaan miehille ja naisille tulee maksaa sama palkka samasta tai samanarvoisesta työstä, ja

b) se voidaan sopimuksen nojalla muuntaa lyhennetyksi työajaksi.

(2) Yötyökorvauksen suuruutta määriteltäessä voidaan ottaa huomioon työajan lyhennysten määrä.

9. Silloin kun yötyöstä suoritettava rahallinen korvaus muodostaa työntekijän palkan normaalin osan, se tulee ottaa huomioon laskettaessa korvausta palkallisen vuosiloman, yleisten palkallisten vapaapäivien ja muiden normaalisti palkattujen poissaolojen ajalta sekä määriteltäessä sosiaaliturvamaksuja ja -etuja.

III. FINANCIAL COMPENSATION

8. (1) Night work should generally give rise to appropriate financial compensation. Such compensation should be additional to the remuneration paid for the same work performed to the same requirements during the day and:

(a) should respect the principle of equal pay for men and women for the same work, or for work of equal value; and

(b) may by agreement be converted into reduced working time.

(2) In determining such compensation, the extent of reductions in working hours may be taken into account.

9. Where financial compensation for night work is a normal element in a night worker's earnings, it should be included in the calculation of the remuneration of paid annual leave, paid public holidays and other absences that are normally paid as well as in the fixing of social security contributions and benefits.

IV. TURVALLISUUS JA TERVEYS

10. Asianomaisten työnantajien ja työntekijöiden edustajien tulee voida neuvotella työterveysviranomaisten kanssa, sikäli kuin tällaisia on olemassa, erilaisten yötyön järjestämismuotojen seuraamuksista erityisesti silloin, kun yötyötä tehdään vuorottelevalla henkilöstöllä.

IV. SAFETY AND HEALTH

10. Employers and the workers' representatives concerned should be able to consult the occupational health services, where they exist, on the consequences of various forms of organisation of night work, especially when undertaken by rotating crews.

11. Yötyöntekijöille osoitettavien tehtävien sisältöä määriteltäessä tulee ottaa huomioon yötyön luonne sekä ympäristötekijöiden ja työorganisaation muotojen vaikutus. Erityistä huomiota tulee kiinnittää sellaisiin tekijöihin kuin myrkylliset aineet, melu, tärinä- ja valaistustasot sekä tuntuvaa fyysistä tai henkistä rasitusta aiheuttavat työorganisaation muodot. Tällaisten tekijöiden vaikutusten kasaantumista tulisi välttää tai vähentää.

12. Työnantajan tulee ryhtyä tarpeellisiin toimenpiteisiin ylläpitääkseen yötyön aikana päivätyötä vastaavaa suojaa työtapaturmia vastaan, erityisesti välttäen mahdollisuuksien mukaan työntekijöiden eristämistä.

11. In determining the content of the tasks assigned to night workers, account should be taken of the nature of night work and of the effects of environmental factors and forms of work organisation. Special attention should be paid to factors such as toxic substances, noise, vibrations and lighting levels and to forms of work organisation involving heavy physical or mental strain. Cumulative effects from such factors and forms of work organisation should be avoided or reduced.

12. The employer should take the necessary measures to maintain during night work the same level of protection against occupational hazards as by day, in particular avoiding, as far as possible, the isolation of workers.

V. SOSIAALIPALVELUT

13. Toimenpiteisiin tulee ryhtyä yötyötä tekevien asuin- ja työpaikan välisiin matkoihin käyttämän ajan rajoittamiseksi tai vähentämiseksi, heille koituvien ylimääräisten matkakustannusten välttämiseksi tai vähentämiseksi sekä turvallisuuden kohentamiseksi heidän matkustaessaan yöllä. Tällaiset toimenpiteet voivat sisältää:

a) yötyötä sisältävien päivittäisten työjaksojen alkamisen ja päättymisen yhteensovittamisen paikallisten julkisten liikennepalvelujen kanssa;

b) työnantajan yötyöntekijöille järjestämät yhteiskuljetukset silloin, kun julkisia liikennevälineitä ei ole käytettävissä;

c) yötyöntekijöiden avustamisen tarvittavien liikennevälineiden hankkimisessa;

d) riittävän korvauksen maksamisen ylimääräisistä matkakustannuksista;

e) asuntoalueiden rakentamisen kohtuulliselle etäisyydelle työpaikasta.

14. Yötyöntekijöiden levon laadun parantamiseksi tulee ryhtyä toimenpiteisiin. Tällaisia toimenpiteitä voivat olla:

a) yötyöntekijöiden opastaminen ja, milloin tarkoituksenmukaista, auttaminen heidän asuntojensa äänieristämisessä;

b) sellaisten asuntoalueiden suunnittelun ja rakentamisen, joissa melutason alentamisen tarve on otettu huomioon.

15. Yötyötä tekevien käyttöön tulee antaa tarkoituksenmukaisesti varustetut ja yrityksessä asianmukaisesti sijaitsevat lepotilat.

16. Työnantajan tulisi ryhtyä välttämättö-

V. SOCIAL SERVICES

13. Measures should be taken to limit or reduce the time spent by night workers in travelling between their residence and workplace, to avoid or reduce additional travelling expenses for them and to improve their safety when travelling at night. Such measures may include:

(a) co-ordination between the starting and finishing times of daily periods of work which include night work and the schedules of local public transport services;

(b) provision by the employer of collective means of transport for night workers where public transport services are not available;

(c) assistance to night workers in the acquisition of appropriate means of transport;

(d) the payment of appropriate compensation for additional travelling expenses;

(e) the building of housing complexes within a reasonable distance of the workplace.

14. Measures should be taken to improve the quality of rest for night workers. Such measures may include:

(a) advice and, where appropriate, assistance to night workers for noise insulation of their housing;

(b) design and equipping of housing complexes which take into account the need to reduce noise levels.

15. Suitably equipped resting facilities should be made available to night workers in appropriate places in the undertaking.

16. The employer should take the necessary

miin toimenpiteisiin, jotta yötyötä tekevät työntekijät voisivat saada aterioita ja juotavaa. Tällaiset, yötyötä tekevien tarpeet huomioon ottavalla tavalla suunnitellut toimenpiteet voivat sisältää:

a) yöllä nautittavaksi soveltuvan ravinnon ja juomien asettamisen saataville asianmukaisiin kohtiin työpaikalla;

b) pääsyn tiloihin, joissa työntekijät voivat yöllä valmistaa tai lämmittää ja nauttia mukanaan tuomia ruokia.

17. Alueella suoritettavan yötyön määrä tulee ottaa huomioon päätettäessä seimien ja muiden pienten lasten hoitoon tarkoitettujen laitosten perustamisesta, sijoittamisesta ja aukioloajoista.

18. Viranomaisten, muiden julkisten laitosten sekä työnantajien tulee ottaa yötyöntekijöihin kohdistuvat erityisrasitukset asianmukaisella tavalla huomioon koulutusta ja uudelleenkoulutusta edistävien toimenpiteiden sekä työläisille tarkoitettujen kulttuuri-, urheilu- ja vapaa-ajan toimintojen yhteydessä.

VI. MUITA TOIMENPITEITÄ

19. Raskauden tultua tietoon naispuolisille yötyöntekijöille tulee sen aikana osoittaa mahdollisuuksien mukaan päivätyötä heidän sitä pyytäessään.

20. Vuorotyössä iäkkäiden sekä sellaisten työntekijöiden, joilla on perheeseen liittyviä velvollisuuksia tai jotka ovat koulutettavina, erityistilanne tulee ottaa huomioon päätettäessä yötyöhenkilöstön kokoonpanosta.

21. Force majeure -tapauksia tai onnettomuus- tai onnettomuudenuhkatapauksia lukuunottamatta työntekijöille tulee ilmoittaa yötyövelvollisuudesta riittävän ajoissa.

22. Tarpeen mukaan tulee ryhtyä toimenpiteisiin, jotta yötyötä tekevät voivat muiden työntekijöiden tavoin käyttää hyväkseen koulutusmahdollisuuksia, palkallinen opintovapaa mukaanlukien.

23. (1) Tietyn määrän vuosia yötyötä tehneille työntekijöille tulee suoda erityistä huomiota täytettäessä päivätyössä vapaana olevia paikkoja, joihin heillä on tarvittava pätevyys.

(2) Tällaisia siirtoja tulee valmistella helpot-

measures to enable workers performing night work to obtain meals and beverages. Such measures, devised in such a way as to meet the needs of night workers, may include:

(a) making available, at appropriate places in the undertaking, food and beverages suitable for consumption at night;

(b) access to facilities where workers may, at night, prepare or heat and eat food which they have brought.

17. The extent to which night work is performed locally should be one of the factors to be taken into consideration when deciding on the establishment of crèches or other services for the care of young children, choosing their location and determining their opening hours.

18. The specific constraints on night workers should be duly taken into consideration by the public authorities, by other institutions and by employers within the framework of measures to encourage training and retraining, as well as cultural, sporting or recreational activities for workers.

VI. OTHER MEASURES

19. At any point during pregnancy, once this is known, women night workers who so request should be assigned to day work, as far as practicable.

20. In cases of shift work, the special situation of workers with family responsibilities, of workers undergoing training and of older workers should be taken into consideration when decisions are taken on the composition of night crews.

21. Except in cases of *force majeure* or of actual or imminent accident, workers should be given reasonable notice of a requirement to perform night work.

22. Measures should be taken, where appropriate, to enable night workers, like other workers, to benefit from training opportunities including paid educational leave.

23. (1) Night workers who have completed a given number of years on night work should be accorded special consideration with respect to vacancies for day work for which they have the necessary qualifications.

(2) Preparations should be made for such

tamalla tarvittaessa yötyötä tekevien kouluttamista normaalisti päivällä suoritettaviin tehtäviin.

24. Yötyötä huomattavan monien vuosien ajan tehneet työntekijät tulee ottaa erityisesti huomiooon mitä tulee mahdollisuuksiin siirtyä vapaaehtoiselle varhais- tai osaeläkkeelle, milloin tilaisuus tähän on olemassa.

25. Ammattiliitossa tai työntekijöiden edustajina toimivien yötyöntekijöiden tulee muiden vastaavia tehtäviä hoitavien työntekijöiden tavoin voida huolehtia niistä asianmukaisissa olosuhteissa. Työntekijöitä edustavien tehtävien hoitamisen tarve on otettava huomioon päätettäessä työntekijöiden edustajien osoittamisesta yötyöhön.

26. Yötyötä koskevaa tilastointia tulee kohentaa ja tutkumustyötä erilaisten yötyön organisointimuotojen vaikutuksista, erityisesti vuorotyössä tehdystä yötyöstä, tulisi tehostaa.

27. Tieteellistä ja teknistä kehitystä sekä työorganisaatiota koskevia innovaatioita tulisi mahdollisuuksien mukaan käyttää hyväksi yötyöhön turvautumisen vähentämiseksi.

transfers by facilitating the training of night workers where necessary for tasks normally performed by day.

24. Workers who have spent a considerable number of years as night workers should be accorded special consideration with respect to opportunities for voluntary early or phased retirement where such opportunities exist.

25. Night workers who have a trade union or workers' representation function should, like other workers who assume such a function, be able to exercise it in appropriate conditions. The need to carry out workers' representation functions should be taken into consideration when decisions are made concerning assignment of workers' representatives to night work.

26. Statistics on night work should be improved and studies on the effects of different forms of organisation of night work, particularly when carried out in the framework of shift systems, should be intensified.

27. Wherever possible, advantage should be taken of scientific and technical progress and of innovations relating to work organisation in order to limit recourse to night work.

(Suomennos) *Liite 5*

Naisten yötyötä koskevaan yleissopimukseen (muutettu), 1948, liittyvä

PÖYTÄKIRJA

1990

Kansainvälinen työkonferenssi,

aloitettuaan 77. istuntokautensa Kansainvälisen työtoimiston hallintoneuvoston koollekutsumana Genevessä 6. päivänä kesäkuuta 1990,

päätettyään tiettyjä yötyötä koskevien ehdotuksien hyväksymisestä, mikä on tämän istunnon esityslistalla neljäntenä asiakohtana,

päätettyään, että nämä ehdotukset tulee laatia naisten yötyötä koskevaan yleissopimukseen (muutettu), 1948, (josta tuonnempana käytetään nimitystä "yleissopimus"), liittyvänä pöytäkirjana,

hyväksyy tänä 26 kesäkuuta vuonna 1990 seuraavan pöytäkirjan, josta voidaan käyttää nimitystä Naisten yötyötä koskevaan yleisopimukseen (muutettu), 1948, liittyvä pöytäkirja vuodelta 1990.

1 artikla

1. (1) Edustavimpien työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen kuulemisen jälkeen hyväksytyssä kansallisessa lainsäädännössä tai hallinnollisissa määräyksissä voidaan määrätä, että asianomaisen viranomaisen päätöksellä voidaan muunnella yleissopimuksen 2 artiklassa määriteltyä yötyöjakson kestoa sekä poiketa yleissopimuksen 3 artiklaan sisältyvästä yötyökiellosta:

a) jollakin erityisellä toimi- tai ammattialalla, edellyttäen että asianomaisia työnantajia ja työntekijöitä edustavat järjestöt ovat solmineet asiasta sopimuksen tai antaneet sille suostumuksensa;

b) yhdessä tai useammassa erityisessä laitoksessa, jota tämän kohdan lausekkeen a nojalla tehty päätös ei koske, edellyttäen että:

PROTOCOL

of 1990

to the Night Work (Women) Convention (Revised), 1948

The General Conference of the International Labour Organisation,

Having been convened at Geneva by the Governing Body of the International Labour Office, and having met in its 77th Session on 6 June 1990, and

Having decided upon the adoption of certain proposals with regard to night work, which is the fourth item on the agenda of the session, and

Having determined that these proposals shall take the form of a Protocol to the Night Work (Women) Convention (Revised), 1948 (hereinafter referred to as "the Convention"),

adopts this twenty-sixth day of June 1990 the following Protocol, which mav be cited as the Protocol of 1990 to the Night Work (Women) Convention (Revised), 1948.

Article 1

1. (1) National laws or regulations, adopted after consulting the most representative organisations of employers and workers, may provide that variations in the duration of the night period as defined in Article 2 of the Convention and exemptions from the prohibition of night work contained in Article 3 thereof may be introduced by decision of the competent authority:

(a) in a specific branch of activity or occupation, provided that the organisations representative of the employers and the workers concerned have concluded an agreement or have given their agreement;

(b) in one or more specific establishments not covered by a decision taken pursuant to clause (a) above, provided that:

(i) kyseisessä laitoksessa tai yrityksessä on työnantajan ja asianomaisten työntekijöiden edustajien kesken solmittu asiasta sopimus; sekä

(ii) kyseisen toimi- tai ammattialan työnantajia ja työntekijöitä edustavia järjestöjä tai edustavimpia työnantaja- ja työntekijäjärjestöjä on kuultu;

c) jossakin erityisessä laitoksessa, jota lausekkeen a yllä nojalla tehty päätös ei koske ja jossa ei ole tehty tämän kohdan lausekkeen b (i) tarkoittamaa sopimusta, edellyttäen että:

(i) kyseisen laitoksen tai yrityksen työntekijöiden edustajia sekä kyseisen toimi- tai ammattialan työntekijöitä edustavia järjestöjä tai edustavimpia työnantaja- ja työntekijäjärjestöjä on kuultu;

(ii) asianomainen viranomainen on voinut todeta, että laitoksessa on riittävässä määrin huolehdittu työturvallisuusjärjestelyistä, työpaikkaterveydenhoidosta, sosiaalipalveluista sekä naispuolisten työntekijöiden yhtäläisistä mahdollisuuksista ja kohtelusta; sekä

(iii) asianomaisen viranomaisen päätös koskee erikseen määriteltävää ajanjaksoa, joka voidaan uudistaa tämän kohdan alalausekkeissa (i) ja (ii) esitettyjen menettelytapojen mukaisesti.

(2) Tätä kohtaa tulkittaessa sanonnalla "työntekijöiden edustaja" tarkoitetaan kansallisen lainsäädännön tai käytännön tällaisiksi tunnustamia henkilöitä siten kuin Työntekijöiden edustajia koskevassa yleissopimuksessa, 1971, on säädetty.

2. Kohdassa 1 tarkoitetuissa säädöksissä tai hallinnollisissa määräyksissä tulee määritellä ne olosuhteet, joissa tällaisia muunnelmia ja poikkeamia voidaan sallia sekä ne edellytykset, joita niissä on noudatettava.

2 artikla

1. Tämän pöytäkirjan 1 artiklan mukaisesti sallittujen muunnelmien ja poikkeuksien soveltamisen naispuolisiin työntekijöihin tulee olla kiellettyä vähintään 16 viikon ajanjaksolla ennen ja jälkeen synnytyksen, mistä vähintään kahdeksan viikkoa tulee ajoittua laskettua synnytyspäivää edeltävään aikaan. Kansallisissa säädöksissä tai hallinnollisissa määräyksissä voidaan sallia tämän kiellon poistaminen asian-

(i) an agreement has been concluded in the establishment or enterprise concerned between the employer and the workers' representatives concerned; and

(ii) the organisations representative of the employers and the workers of the branch of activity or occupation concerned or the most representative organisations of employers and workers have been consulted;

(c) in a specific establishment not covered by a decision taken pursuant to clause (a) above, and where no agreement has been reached in accordance with clause (b) (i) above, provided that:

(i) the workers' representatives in the establishment or enterprise as well as the organisations representative of the employers and the workers of the branch of activity or occupation concerned or the most representative organisations of employers and workers have been consulted;

(ii) the competent authority has satisfied itself that adequate safeguards exist in the establishment as regards occupational safety and health, social services and equality of opportunity and treatment for women workers; and

(iii) the decision of the competent authority shall apply for a specified period of time, which may be renewed by means of the procedure under subclauses (i) and (ii) above.

(2) For the purposes of this paragraph the term "workers' representatives" means persons who are recognised as such by national law or practice, in accordance with the Workers' Representatives Convention, 1971.

2. The laws or regulations referred to in paragraph 1 shall determine the circumstances in which such variations and exemptions may be permitted and the conditions to which they shall be subject.

Article 2

1. It shall be prohibited to apply the variations and exemptions permitted pursuant to Article 1 above to women workers during a period before and after childbirth of at least 16 weeks, of which at least eight weeks shall be before the expected date of childbirth. National laws or regulations may allow for the lifting of this prohibition at the express request of the woman worker concerned on condition that

omaisen naispuolisen työntekijän omasta nimenomaisesta toivomuksesta edellyttäen, että hänen tai hänen lapsensa terveyttä ei vaaranneta.

2. Tämän artiklan 1 kohdassa määrätyn kiellon tulee koskea sanotun ajan lisäksi myös sellaisia ajanjaksoja, joiden lääkärintodistuksen nojalla osoitetaan olevan tarpeen äidin tai lapsen terveydelle:

a) raskauden aikana;

b) erikseen määriteltävänä synnytyksen jälkeistä ajanjaksoa pidentävänä aikana siten kuin 1 kohdassa on säädetty.

3. Tämän artiklan 1 ja 2 kohdissa tarkoitettuina ajanjaksoina:

a) naispuolista työntekijää ei saa irtisanoa eikä hänelle saa antaa irtisanomisilmoitusta muutoin kuin perustelluista raskauteen tai synnytykseen liittymättömistä syistä;

b) asianomaisen naispuolisen työntekijän ansio tulee pitää tasolla, joka riittää ylläpitämään hänelle itselleen ja lapselle kohtuullisen elintason. Tällaisen ansion turvaaminen voidaan varmistaa siirrolla päivätyöhön, pidennetyllä äitiyslomalla, sosiaaliturvaetuuksilla tai jollakin muulla soveliaalla keinolla tai mainittujen keinojen yhdistelmällä.

4. Tämän artiklan 1, 2 ja 3 kohtien määräykset eivät saa vaikuttaa äitiyslomaan liittyvää suojaa tai etuuksia vähentävästi.

3 artikla

Tämän pöytäkirjan nojalla toteutettuja poikkeuksia koskevat tiedot tulee sisällyttää Kansainvälisen työjärjestön peruskirjan 22. artiklan nojalla toimitettaviin yleissopimuksen soveltamista koskeviin raportteihin.

4 artikla

1. Jäsenvaltio voi ratifioida tämän pöytäkirjan samaan aikaan yleissopimuksen ratifioinnin kanssa tai milloin tahansa tämän jälkeen ilmoittamalla pöytäkirjan virallisesta ratifioinnista Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajalle rekisteröintiä varten. Tällainen ratifiointi tulee voimaan kahdentoista kuukauden kuluttua siitä päivästä, kun pääjohtaja on sen rekisteröinyt. Tämän jälkeen yleissopimus sitoo kyseistä jäsenvaltiota tämän pöytäkirjan 1, 2 ja 3 artikloilla lisättynä.

2. Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajan tulee saattaa kaikkien Kansainvälisen työjärjes-

neither her health nor that of her child will be endangered.

2. The prohibition provided for in paragraph 1 of this Article shall also apply to additional periods in respect of which a medical certificate is produced stating that this is necessary for the health of the mother or child:

(a) during pregnancy; or

(b) during a specified time prolonging the period after childbirth fixed pursuant to paragraph 1 above.

3. During the periods referred to in paragraphs 1 and 2 of this Article:

(a) a woman worker shall not be dismissed or given notice of dismissal, except for justifiable reasons not connected with pregnancy or childbirth;

(b) the income of a woman worker concerned shall be maintained at a level sufficient for the upkeep of herself and her child in accordance with a suitable standard of living. This income maintenance may be ensured through assignment to day work, extended maternity leave, social security benefits or any other appropriate measure, or through a combination of these measures.

4. The provisions of paragraphs 1, 2 and 3 of this Article shall not have the effect of reducing the protection and benefits connected with maternity leave.

Article 3

Information on the variations and exemptions introduced pursuant to this Protocol shall be included in the reports on the application of the Convention submitted under article 22 of the Constitution of the International Labour Organisation.

Article 4

1. A Member may ratify this Protocol at the same time as or at any time after its ratification of the Convention, by communicating its formal ratification of the Protocol to the Director-General of the International Labour Office for registration. Such ratification shall take effect 12 months after the date on which it has been registered by the Director-General. Thereafter the Convention shall be binding on the Member concerned with the addition of Articles 1 to 3 of this Protocol.

2. The Director-General of the International Labour Office shall notify all Members of the

tön jäsenvaltioiden tietoon kaikkien yleissopimuksen sopijapuolten hänelle ilmoittamien tämän pöytäkirjan ratifiointien rekisteröinnit.

3. Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajan tulee ilmoittaa Yhdistyneiden kansakuntien pääsihteerille Yhdistyneiden kansakuntien peruskirjan 102 artiklan mukaista rekisteröintiä varten kaikki yksityiskohdat kaikista niistä ratifioinneista, jotka hän tämän artiklan kohdan 1 nojalla on rekisteröinyt,

International Labour Organisation of the registration of all ratifications of this Protocol communicated to him by parties to the Convention.

3. The Director-General of the International Labour Office shall communicate to the Secretary-General of the United Nations for registration in accordance with Article 102 of the Charter of the United Nations full particulars of all ratifications registered by him in accordance with the provisions of paragraph 1 of this Article.

5 artikla

Tämän pöytäkirjan englannin- ja ranskankieliset tekstit ovat yhtä pätevät.

Article 5

The English and French versions of the text of this Protocol are equally authoritative.